45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 69 — Կ. ՊՈԼԻՍ 12/25 ՅՈՒԼԻՍ 1901 — 8 ՐԷՊԻԼ ԱԽԸՐ 1319 — 12 ՅՈՒԼԻՍ 1317 — ՇԱԲԱԹ

10 ՓԱՐԻ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ Ի ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE

Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte*, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ nr կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճաssէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 ղրշ.	60 ղրշ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرو داره خصوصه

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԲՕՐԹՄԷՆ

Այս կիրակի ուշագրաւ ծանուցում մը եղաւ Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն մէջ։ Բարեպաշտուհի տիկին մը Բէրբէրեան կրօնցուցած՝ կը խնդրէր ուրիշ Բէրբէպշտիներէ որ իրեն վերադարձնեն դայն եթէ գտած են։ Ապահովապէս փնտռուած Բէրբէպշը չէր ըմբռնուեցաւ դեռ և տիկինը կ'ողբայ իր կորուստին վրայ։ Ուրիշ հարիւրաւոր անգամներ ևս լսած եմ այս կարգի ծանուցումներ, ուր Բէրբէպշոյին տիկիններ չարունակ Թանկագին կորուստներ կ'ընեն, օղ, մատնի, ապարանջան, քսակ, եայլն, եայլն։

Մինչ է այս երեւոյթին պատճառը, ինչո՞ւ այր մարդիկ ամէն օր քսակ, դրամապանակ կը գործածեն առանց ո և է բան կորնցնելու, և տիկինները՝ որ հազիւ ամիսը մէկ երկու անգամ դուրս կ'ելլեն, չեն կրնար վերադառնալ առանց զգալի կորուստ մը ընելու։ Եթէ ծանուցում ընողը ևս ըլլայ, փոխանակ Բէրբէպշոյին ածականը տալու, թափթփած տիկին մը պիտի ըսէի այնպիսիներուն՝ որոնց քով բարեպաշտութեան նշոյլն անգամ չմնար Բէրբէրը կորնցնելէ վերջ։

Կորսուած առարկաները անշուշտ կարեւորութիւն ունին իրենց տիրուհիներուն համար, երբ այնքան սրամշարժ ձեւերով կը ծանուցուին, ինչո՞ւ ուրեմն գտնէ իրենց արժէքաւոր գոհարներուն ու դրամին տէր ըլլալու չափ արիութիւնն չունին մեր տիկինները։ Այսչափ անդգուշութիւն, անհոգութիւն, պատասխանը չէ մեր գեղեցիկ սեռին համար։

Եթէ արդէն զարդի, հագուստի, գլխարկի և ուրիշ արտաքին ձեւերու մէջ քաղաքակիրթ կիները կ'ընդօրինակին, գոնէ կորովի, ճկունութեան ու անձնապատասխանութեան մէջ ալ պէտք չէ որ վայրենիներ անոնցմէ։ Ինչ պիտի ընեն եթէ Անգլուհիներու կամ Գերմանիներու նման երկար ուղեւորութիւններ ընեն այնպարէզի մէկ ծայրէն միւսը, արահոլաբար ճամբուն վրայ մէկ մէկ բան կորնցնելով, դասարկ ձեռքով պիտի վերադառնային իրենց բնակարանը։

Բնակարանին խօսքը չընենք սակայն, ամէնէն ճոխ տունն իսկ կարճ ժամանակի մէջ չքաւորութեան բոյն կը դառնայ՝ անոնք տանտիրուհիի մը թափթփածութեան ներքեւ։ Ինչ կը կարծէք, միթէ դրամապանակի մը կամ գոհարեղէնի մը պահպանութիւն ընել չգիտցող կինը աւելի՞ մեծ խնամք պիտի տանի իր տան, ամուսնոյն ու զաւակներուն...։

Մեր գրողներէն շատեր, փոխանակ ֆէտիշիզմի ծիծաղելի դաղափարը տարածելու, աւելի լաւ կ'ընեն եթէ նախ իրենք մարդ ապրելու պայմանները սովրեցնեն իդեական տեսակի։ Մեր կիները ո՞ւր, ֆէտիշիզմը ո՞ւր։ Կիներուն բարձրացումը բանի չի կառարուիր, յօդուած գրելը, խօսքը խոչոր սկզբունքներ մէջ նետելը արժէք մը չունին։ Եթէ ուզենք դասախարակութեան մէթոտը, եթէ նախ չենք ըլլալ սովրեցնենք անոնց, առանց ճիգի, առանց երեւակայական ընթերու ու վէպերու, կիները ինքնաբերաբար պիտի բարձրանան։

Ամուսին մը՝ թէև ըլլայ քիչ մը կոշտ և անդրջրեղեղեան գաղափարներով սնած, երբ տեսնէ որ կինը աշխարհի հոկտութիւն կընէ տան մէջ, ամէն բան կը տնօրինէ գիտակցութեամբ, խնայողութիւն կընէ կանոնաւորութեան սահմանին մէջ, բան մը չի փճացներ, կերակուրը չ'աշխեցներ, վերջապէս գործին մարդն է կատարեալ կերպով, այն ատեն ուզէ չուզէ պիտի խոնարհի անոր առջև։

Հօմ Սքուլը (տուն դպրոց), որ գտնէ իր անուան հաւատարիմ մնալու համար աւելի լուրջ, աւելի անարար դաստիարակութիւն մը պէտք է տար մեր աղջկանց, կը լսենք որ ձի նստել, վէլոսիպէտ վարել կը սորվեցնէ եղեր ատոնց։ Աս էր պակաս։ Խեղճ առեւտրականը որ առտուանց մինչև իրիկուն կ'աշխատի, կը ուտի, կը յոգնի, տուն վերադարձին ի զուր պիտի սպասէ կինոջը որ ձիամարզութենէ վերադառնայ ու բարեհաճի փափուկ սրունքը ներկայացնել իրեն կոչիկներն ու զանկապանները քաշելու համար։

Հօմ Սքուլն յանցանք չունի սակայն, անիկայ հայաբնիներ կրթելու յատուկ դպրոց մը չէ, օտար վարժարան մ'է և տեսնելով անուշտ որ «ֆէմինիզմ»ի ջատագովներն հետզհետէ կը չատանան մեր մէջ, նոր սերնդեան ճաշակը գոհացնելու բարի նպատակով ինք ալ ոկսած է իր կարողութեան չափով օգնել կանանց վսեմացումին մինչև «վէլոսիպէտ»ին գագաթն ու ձիուն գաւակը բարձրացնելով զանոնք։

Եթէ Հօմի տեսչութեան դիմաց որ մեր օրիորդներն ու կիները դեռ իրենց Բէրբէրները գործածելու չափ կորով չունին, եթէ դիմաց որ ամէն օր բաղնիքը, պարտէզը, եկեղեցին, բան մը կը կորնցնեն, և վերջապէս եթէ դիմաց որ իր հայ աշակերտուհիներու հայրերը, եղբայրներն ու ապագայ նշանածները, ամբան այս տաք օրերուն քրտինքներու մէջ լողալով քիլոմէթրոներով ճամբորդութիւն կ'ընեն, Իսկիւտարի ցից զառիվերը «տապանակ ուխտ» կ'ելլեն խնայողութեան համար, վերջապէս եթէ դիմաց նաև աղն։ Տեսչութիւն որ ամէն աղջկան տրուած չէ կուշտ ամսականներով Պօլիս դալ ու Հօմ դպրոցի նման օգաստուն տեղ մը օրը մէկ քանի ժամ դասախօսելէ ետք, ձի նստելով զուարճանալ, ընկերաբար գէթ Հայուհիներուն համար կը դադրեցնէր այդ ծիծաղելի մարզանքները ու անարարութիւն կը սորվեցնէր անոնց։

Իսկ դալով տեւական կորուստներու հոսանքին՝ դժուար չէ կասեցնել դայն։ Մեր տիկիններ թող հանին քիչ մը ինքնամիտ, արթնամիտ ըլլալ, թող դիտակցութիւնը ունենան իրենց անձին և չուտով պիտի աղատին ասնոր սարսափելի։

Այս առթիւ ամէնէն լաւ դասը Բրիտոս կուտայ, «Ձեր դանձը ուր որ ըլլայ, ձեր սիրտն ալ հոն թող ըլլայ»։

Մենք ալ կը կրկնենք, ձեր բօրթմէնը, գոհարեղէնները ուր որ ըլլան, ձեր խելքն ալ հոն թող ըլլայ։

Ճ.

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲԱՆ ԿԱՄ ՍՏԱՑԻ ԾԵԱՀԵԼՈՒ ԿԵՐՊՔ

Բ.

Այն ազարակապանը, որ զարգացած միտք մը ունի, բնականաբար ամէնէն աւելի պիտի յաջողի, սակայն առանց ֆիզիկական զօրութեան չկրնար իր գործերը անթերի կատարել։ Առողջ և ուժեղ տղայ մը աւելի շուտ պիտի սորվի արջառ մորթելու արհեստը։ Կաղմարարութեան և անուագործութեան մէջ յաջողելու պայմաններէն մէկն է ունենալ ֆիզիկական կրօրով։ Դերձակները, կօշկակարները եւ աւելագործները ընդհանրապէս քիչ ուշիմութեան կը կարօտին. այսու հանդերձ աւելի ունեցողը աւելի պիտի շահի, յաջողի։ Մեքենագործ մը պէտք է ըլլայ ճարտար, նրբամիտ և ըստ բաւականին գիտակցող։ Հիւսն մը պէտք է ունենայ մարմնական ոյժ. ուշիմութիւն, ճարտարութիւն և, ուսողութեան և գծագրութեան ընդունակութիւն։ Նոյն այս յատկութիւնները պէտք է ունենայ որմնադիր մը։ Դոհարավաճառ մը պէտք է ունենայ քաղաքիթ ճաշակ, հաստատամտութիւն և փորձութեան դիմադրելու ոգեկան արիութիւն։ Ժամագործ մը պէտք է ըլլայ ուշիմ և փափկակիրթ։ Պահարան չենող մը գծագրութեան ծանօթութիւն, լաւ ճաշակ և ուշիմութիւն։ Տարրաբան մը՝ ուշիմութիւն, ազատ կրթութիւն և սուր յիշողութիւն։ Այս ամէնուն պէտք է միացնել նաև յարաբերութիւն։ Բաղդրախօսութիւնը կ'ենթադրէ բարեկրթութիւն և քաղցր բնաւորութիւն։ Բոլոր առեւտրական գործոց մէջ յաջողութեան գլխաւոր և հիմնական պայմանները մէկն է քաղցրախօսութիւնը։ Լաւ դաւառական առածն՝ «անոյշ լեզուն օձը ծակէն հաներ է»։ «Լեղի խօսքը կեղ կ'ելլայ. անոյշ խօսքը դեղ»։ Լեզուին քաղցրութիւնը աւելի յաճախորդ կը քաշէ քան ածան ապրանք ծախելը։ Իրաւ է թէ գեղեցիկ դէմքը և վայելուչ կազմն ալ իրենց բաժինն ունին առեւտրի մէջ. սակայն լեզուին քաղցրութիւնը՝ այն մոգական գաւազանն է, որ ինքն կը յանկուցանէ հաւատարակէս հարուստն ու աղքատը, գիտունն և տգէտը, կրթեալն ու անկիրթը, քաղաքացին ու գեղջուկը։ Այն քաղցրախօսութիւնը դրախտութեան միացնելով մարդ կ'ըլլայ յաջողակ գրածախ մը, և երաժշտութեան միացնելով՝ կ'ըլլայ երաժշտական գործիներու յաջողակ վաճառական մը։ Դեղագործ մը պէտք է ունենայ քաղցրախօսութիւն։ Ինչպէս նաև փաստաբանութիւն։ Սեմբրդի միջնորդ մը՝ քաղցրախօս լեզու, յիշողութիւն, սրատեսութիւն և խորագիտութիւն։ Աստուածաբանութիւն։ Ամենաբարձրագոյն գիտութիւն։ Սեմբրդի միջնորդ մը՝ քաղցրախօս լեզու, յիշողութիւն, սրատեսութիւն և խորագիտութիւն։ Աստուածաբանութիւն։ Ամենաբարձրագոյն գիտութիւն։ Զօրաւոր ջղային դրութիւն։ Զօրաւոր ջղային դրութիւնը իրեւ հոմանիշ կը գործածուի ձեռներէցութեան և վճռող մտքի ու բնութեան։ Առեւտրի մէջ անհրաժեշտ եւ գերագոյն պէտք մ'է այն երբ ուրիշ մեծ և բարի հակամիտութիւններու կը հանդիպի. վաճառականը կ'ընէ գործունեայ, հեղինակաւոր անձ և քաղաքագէտ։ Թէեւ մեր ծրագրէն դուրս է վաճառականի պաշտօնէութեան վերայ խօսիլ, սակայն միայն պիտի ընենք թէ աշխարհի մէջ ո՛չ մէկ դասակարգի մարդիկ, ի նկատ առնելով անոնց դասարակութեան համար զոհուած գումարները և վատնուած ջանքերն ու աշխատութիւնները, այնքան խեղճուկ կերպով կը վարձատրուին՝ որչափ վաճառականի պաշտօնեաները։ Իրաւամբ ըսուած է, թէ սոսկ հարստութիւն դիզելու համար մարդ մը հաւանօրէն աւելի պիտի յաջողէր եթէ սղոցով մը և ուրագով մը գործէր, քան թէ անի՝ որ դասարակութեան համարիզ վատնէ ամբողջ 10—15 տարիներ, և դրամական խոշոր գումարներ։ Իրաւ է թէ փաստաբանները երբեմն մէկանց մեծագումար վարձք կը ստանան, սակայն շատ քիչերն են որ կը յաջողին։ Պաշտօնէութիւնը, ինչպէս նաև փաստաբանութիւնը, իրաւամբ շատ հեղ վիճաբանութիւն նկատուած են։ Փաստաբանութիւնը,, մեծ և չողջողուն մրցանակներ կը խոստանայ և կը պարգեւէ անոնց՝ որոնք տաղանդի, սրատեսութեան և ճարպիկութեան հակամտութեանց կը միացնեն ֆիզիկական անտարոյ ոյժ և կորով, դիմադրելու ճիգեր այն ընկճող հոգս հոսանքին, որուն ամէնէն յաջողակ փաստաբաններն իսկ ենթակայ են։ Սակայն իրողութիւնը այն է թէ փաստաբաններուն մեծ մասը անգործ է։ Տիքընս, Սբրճբրնդ Մնբպրի, այն յաջողակ փաստաբանին պատկերը սա՛պէս կը դիմագծէ մեզ. դէմքը՝ յոգնած. աչքերը՝ անփայլ և նուաղուն. կը կրեն այն մեծագումար դրամի նշանները՝ որոց վրայ յաղթանակ տարած է։ Դալով Մր. Ֆբրնբրի, այն դեռահաս օրէնդէտին, 40—45 տարեկան է, ջղուտ և փութկոտ. կենդանագիրը՝ որ դեռ աղարտ կը մնայ, ճղճիմ, հաչմանդամ մարդու մը գաղափարը կը ծնցնէ մեր մտքին մէջ։ Նոյնը կրնանք ըսել աղերսագրութեան համար, մանաւանդ թէ քանի որ դեռ մեր մէջ մասնաւոր դիրք և պաշտօնական հանդամանք մը ստացած չէ ինչպէս Եւրոպա։ Ուրախանալի երեւոյթ մ'է տեսնել թէ դեռ մեր մէջ վաճառականի պաշտօնամոլութեան պատրաստ այնքան ծաւալ դուած չէ ինչպէս Եւրոպայի և Ամերիկայի մէջ, ուր բաղմաթիւ երիտասարդներ խուռներամ կը դիմեն պաշտօնէութեան, առանց որոշ նպատակի, իբր թէ պաշտօնեայ ծնած ըլլային, ինչպէս Աթենաս՝ Ամբամազդայ ուղեղէն դուրս ցատկեց փեսարարդ։ Փորձառութիւնը պիտ'ըլլայ անոնց դպրոցավարը։

Ս. Ց. ԳԸԶՐԼԵԱՆ

ԳԵՂՕՆ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐ

Շուքը տարածուեր էր ծառին տակ. ուրն իր թեւերով ճակատս կը սրբէր, ու ես կը ննջէի հոն հանդարտ. խաղաղ էր քունս։

* * *

Լերան աղբիկը եկաւ հեռուէն. աղուոր էր ան, մազերն ալ ոսկեթել ու հիմնեան. մօտեցաւ ինծի քունս խռմփալու, իր երամակը առաջնորդեց ծառիս ստորոտը ու նստաւ քովս։

* * *

Ծառը անկեցի, ոռոգեցի դայն ջրով օրն ի բուն. ու տուաւ ան փայլուն տերեւներ։ Աղբիկը իր ոչխարները կը բերէր, իմ տերեւներովս կը կերակրէր զանոնք ու դիս կը մնուցանէր իր այծերուն կաթով։

* * *

Գառնուկները կը մայէին ու կը լափէին անոյշ, հիւթեղ խոտերս, հովիւ աղջկանակը մեղեդի մը առաւ, այնքան անուշ էր ձայնը. իր նեքտարէն կաթեցուց կաթիլ մը շրթունքներուս ու զգացի անմահութիւնս։

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌՐ

ՄԵՐ ԴՈՐՏԱԿԱԼՆԵՐԸ

ԿԵՍԱՐԻԱ.—Օննիկ էֆ. Ս. Գուլումճեան։

ԱՅԻՕՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ.— Ստեփան էֆ. Դարլանեան։

ԱԳՇԷՀԻՐ.—Կարապետ աղա Փափաղեան։

ՊՐՈՒՍԱ.— Սիմոն էֆ. Ս. Ռուշդիեան։

ԱՏԱԲԱԶԱՐ.— Ստեփան էֆ. Սափրիչեան։

ԻԶՄԻՏ.— Յակոբ էֆ, Մամեան։

ԻԶՄԻՐ.— Սարգիս էֆ. Քէչիչեան։

ՊԱԼԸԲԻՍԷՐ.— Ղեւոնդ քահանայ Կամսարական։

ՊԱՆՏԸՐՄԱ.— Յովհաննէս էֆէնտի Սաղօեան։

ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ

Զ.

ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԱՀԱՒՈՐՈՒՄ

Այսօր մեզ տալիք ծանօթութիւններս դուռ արհեստագիտական են, տիկիններ, ուստի լաւ տրեցէք մեր ակնարկներն և քիչ մը աւելի ուշադրութեամբ կարդացէք որ վանկ մը իսկ չկորսնցնելով ընթերցումէն բան, ու մանաւանդ ջանացէք խնամով պահել և փարկին մանրամասնաբար գործադրել ինչ որ կ'ըսեմ մեզ, վասն զի հակառակ պարագային ո՛չ ես նպաստակիս հասած կ'ըլլամ, որ է մեր չգիտցածներն սովրեցնել մեզի և ո՛չ ալ դուք արդիւնք մը կը քաղէք մեզի համար գրուած այս էջերէն։ Մենք քանասեղծութիւն կամ փիլիսոփայութիւն չենք քարոզեր հոս, մեր փափաքն է հայ նահապետական դեռ կիսովին մաքուր մնացած պարզուկ տան տիրուհիներն ու փոքրանասակ օրիորդներն դարուս ոգւոյ պատրաստուած, ժիր, վեհակամ և բանիգէտ տեսնել, բարեշրջութեան անուրանալի օրէնքները մացնել անոնց ընակարաններուն մէջ, և որ էն կարեւորն է, իմացնել անոնց թէ հոգեկան ու սրտային լրացուցիչ պէտքերէ առաջ անհրաժեշտը կայ, անհրաժեշտը՝ որով միայն կարելի է ապահովել միւսներուն գոյութիւնը։ Բայց թէ դուք կ'ուզէք եղեր մերթ կրօնական, դրական ու բանաստեղծական խնդիրներու ընթերցանութեամբ ալ զբաղիլ, ո՛վ ի՛նչ կրնայ ըսել, ո՛վ բռներ է ձեռքերնիդ, ազատ էք ընտրել այս կամ այն ճիւղը և հետեւիլ անոր մտադրութեամբ, ու ես այս մասին դարձեալ եղբայրաբար խորհուրդ կու տամ ձեզ որ էն շատ մեր ամենասիրեցեալ Եղիան և Տիկին Հ. Սրապեանը կարդաք, որոնք իրենց ճկուն, բազմերանգ գրչով, հեռի թեթեւասլիկութենէ, հաղուագիւտ բաներ կը ստեղծեն մեզ ուսուցանելու։ Այս այսպէս. դանք հիմա մեր և ձեր հիւրանոցներու կառաւորման, և տեսնենք դեռ ի՛նչ բաներ ուշադրութեան արժանի ու մենք անհնար թողուցած ենք զանոնք։

Նախապէս չի մոռնամ ըսելու թէ ձեռնէ մէկը, տիկիններ, հարցում մը ուղղած էր ինձ երկու հայերէն բառերու մասին։ «Ի՞նչ կը նշանակեն, կ'ըսէ նա, մանոգենի և բուրենի զոր գործածած էիք ձեր նախորդ յօդուածին մէջ, Մանոգ. Թիւ 53։» Իրաւունք ունի հետաքրքիր ընթերցուհիս, ես այդ բառերուն քով ֆրանսերէնները միայն դրած էր, որով չատերուն անհասկնալի մնացած էին անոնք. այսուհետեւ պիտի աշխատիմ կարելի եղածին չափ տաճկերէնները ալ դնել անոնց մօտիկ, անհոգ եղէք։ Մանոգենի կը նշանակէ «մանուն աղաղը» տասանի նման տեսակ մը տոկուն, հաստատուն ծառ է որ Ամերիկայի անտառներէն կը բերուի մեզի. իսկ բուրենին է դեղնորակ նոճի մը «սէվլի աղաղը» որմէ առաւելապէս կ'օգտուին Սկովտիոյ և Շուէտ Նորվէկիոյ հիւսիսային գաւառներու բնակիչները, իրենց շուրջը այդ չանարեր ծառի անտառներէն մեծ քանակութեամբ գըտնուելուն համար։ Անա երկու խօսքով իմ պատասխանս որ կը յուսամ թէ գոհ պիտի թողու հարցառաք ընթերցողուհիս։

Սեղաններու, աթոռներու, բազմոցներու և ուրիշ կարասիներու շինութեան և գնման մասին անցեալ անգամ ըստ բաւականին տեղեկութիւններ տուած էինք, ուստի այլեւս հարկ չեմ տեսներ անոնց վրայ ծանրանալ։ Գանք քիչ մ'ալ կերպասներուն։

Ժամանակաւ յարգի էին Ութրեխթի ծանրագին թաւիշը, դամասկը (սամասկոն), բրդեայ անդուսները (սաթէն) և գունաւոր բանուածները, որ կը զարդարէին հարուստ և բարեկենցիկ ընտանեաց ապարանքները։ Անանք թէպէտ այսօր կան դարձեալ, սակայն նորաձեւութեան պատիւը վայելելէ ինկած են. իրենց արժանայարգ և բազմահաճելի յաջողդ կը ճանչցուին կանայարդարներու կողմէ ծաղկենկար քրքդան «պասմանները որ ամանպին ըլլալով թէ միջակ դասակարգի ընտանիքներու քսակներուն չեն դիմաներ և գուարթութիւն կը բաշխեն իրենցմով ճոխացած ամարանոցի սրահներուն, տունի մը հիւր ընդունելու սահմանուած յարկաբաժիններուն և դեռահասներու ննջասենեակներուն։

Վարագոյրներն ու անոնց կերպասներն ևս քիչ չեն զբաղեցներ զմեզ, որ միշտ արտաքին փայլին հետեւող, ներքին արժէք և դիմացկունութիւն չենք փնտռեր՝ առարկայ մը, կամ մը և արպածոյ մը դնած ատեն։ Այժմ եւրոպայի վաճառականներու քով առատօրէն ծախուող և անոնց տուներն յաճախակի գործածուող ընթացիկ վարագոյրներու կասեն է մարմաշը (մոսպին), որ պէտք չէ երբէք դժգոհութիւն առթէ մեր տանտիկիններուն։ Անիկա—մարմաշը—մաքուր, ձեւաւոր և ժամանակն է, ու եթէ քիչ մը խնամք տարուի անոր անդադար պահպանման, կրնայ մի քանի երկեակ տարիներ դիմանալ։ Բաց ասսի առողջապահական տեսակէտով ալ լաւ է քան ուրիշ որ եւ իցէ պատատ., վասն զի բնաւ փոշի չի բռներ եթէ լաւ չոռուած (գօլա եղած) ու արդուկուած ըլլայ։

Բայց կան տնարարուհիներ, որ կը կարծեն թէ մարմաշին վրայ մնդուս կամ ուրիշ կերպասեղէն մը քաշելով աւելի զարդարուն տեսք մը տուած կ'ըլլան անոր։ Սխալ բան. անոնք ո՛չ միայն մարմաշէն կ'առնեն իր պարզութեան և թեթեւութեան յատկութիւնները, այլ և բացարձակապէս արգելք մը կանգնեցուցած կ'ըլլան ներս թափանցող լոյսին ու օդին դէմ։

Վարագոյրները, կանաչարդարներու նորագոյն կարգադրութեան համաձայն, պղնձեայ կամ երկաթեայ օղակներով ձողիկներու վրայ հաստատելը էն յաջող և պատշաճ միջոցն է անոնց բացումը կամ գոցումը դիւրացնելու, ուստի եւ նայելու է որ կալակները (ձողիկը բռնողները), վարագոյրները և պատուհանները քաւական չափով հեռու ըլլան իրարմէ։

Մարմաշ կը յանձնարարենք մեր գնթերցուհիներուն սա արդար պատճառաւ մանաւանդ որ անիկա նրբաշիրա ըլլալով իր վրայ գտնուող պատկերներն յայտնապէս կը ցուցնէ, մինչդեռ կերպասեայ վարագոյր մը, երկու ծայրերէն վեր առնուած, վիթակերտ, հաստաբակ լաթի մը կը նմանի։

Ամառը, այս եղանակին, խոնաւութիւն չէ գոյգեր փուած պահել սենեակներուն մէջ, վասն զի բժշկական քննութեամբ հաստատուած է թէ անոնք տաք օդին աղտոտ փոշիներու և վնասակար միքրոպներու բոյն կը դառնան, այլ ընդհանրապէս ընդունուած սովորութիւնն այն է որ մայիսին վերցուին ատանք և հոկտեմբերին դարձեալ ձգուին լաւ մը լուացուելէ վերջ։

Աշխարհի ամէնէն հռչակաւոր եւ գեղաշէն գորգերն են Պարսկաստանի գորգերը, Անգլիացի, Ռուս, Յունաստանցի, Գերմանացի, Ամերիկացի, ամէնքն ալ, նոյն իսկ մենք հպարտութեան պիտի զգայինք անոնցմէ գէթ մէկմէկ հատ ունենալով մեր հիւրանոցներուն մէջ, ու ըստ ժողովրդային կարծեաց՝ հարուստ

կը համարուի այն բարեբաղդ մարդը որ տիրացած է այնպիսի հարիւրներ, հազարներ արժող չքեղաձևսիլ կապերամ մը։ Ուրախալի է ըսել թէ վերջին ժամանակներս Թուրքիա ալ սկսաւ մեծ մղում տալ գորգաշինութեան արհեստին, և ես կը տեսնեմ այսօր կիներ՝ որ ձգած «տիվալ»ի և «սիւզէնի»ի աւանդական, չահագործիչ աշխատութիւնները, սիրայօժար անոր կը փարին։ Ցաղղութիւնն անոնց, և կը մաղթեմ որ չսասան իրենց հետևողներու թիւը։

Արեւելեան ծանրագին կապերներն յատկութիւններ ունին որոյ ուշադրութիւն չնուիրած կարելի չէ զանոնք եւրոպականներէն զանազանել։ Ըստ այսմ պէտք է անոնք միահարթ ու առանց ատուերի գոյներ ունենան։ չի կայ անոնց վրայ ո՛չ մարդ, ո՛չ փայտուն ծաղիկներ ո՛չ ալ դէզեր ներկայացնող ժայռերու հաւաքածոներ, այլ քնարիանայ, փոշիակերպ ասգրին տոհնկեր կը պարունակեն չատ պարզ և չար տերուի մը ժոգոյն երեւոյթով։ Այս նշանները միշտ պահանջելու է տանտիկին մը եթէ կ'ուզէ «ալամօտ» գորգերու տէր ըլլալ։

Կան նաև մեր սրահներու զարդանոթներն ու նրբանկար պատկերները որ կը կրթեն զմարդ և կը զարգացուցեն անոր գեղարուեստական ճաշակը։ Սակայն ալ ուշադրութիւն զանալու չէ, ու մանաւանդ, ինչպէս կ'ըսէ Ռուսանիոյ գրագէտ Թագուհին Քարմէն Սիլվա, զարդու համար մեր ամենեն բաժինը պատկերներուն տալու է։ Կենդանի որուն ամուսինը ամէն երեկոյ գինով և գրեթէ մեռեալ վիճակի մէջ տուն կը բերէին։ Այդ կինը անմիջապէս կրօնական ու քանաստեղծական նկարներ գնեց ու սկսաւ հառաջանները մաս առ մաս անոնց վրայէն կրծուիեան դասեր առնելով իր մոլորեալ կենակցին։ մարդը չորս ամիս եռաքը խելօք զառնուկ մը դարձած էր։ Գիւղատեսարաններն ու ծովանկարներն ևս մեծ խթաններ են զգացումներու փափկացման, ջանալու է ուրեմն անոնցմէ ունենալ մէկ քանի հատ և արժանաւոր տեղ մը նուիրել սենեակին ճակատը ուրիշ անմեղ պատկերներու քով։

Կահաւորման համար այսչափ։ ուրիշ առթիւ պիտի խօսինք նաև կտաւեղէններու գործածութեան վրայ։

Վ. Ն. ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԽԱՐԻՃԻՑԷ

ՆԻԳԱՐԱԿՈՒԱ ԳԱՆԱԼԸ

Նիգարակուա գանալը հագցնուս Ինկիլիզերուն Վաշինկթօն սէիրի լօրտ Բօնֆօրթին պէեանաթը՝ Ինկիլիզերա իւլ Ամէրիգա պէնինտէ պիր իթիլաֆ վուգու պուլճաղը իւմիտինի վէրմէքտէ տիր։

Պու խուսուստա հավատիսաթը խարիճիյէ սրբասրնտա Ամէրիգա Այան մէճլիսնին մէսլէքինի միպէյին պիր ֆրգրա տէրճ իթմիշիլ տիր։

Լօրտ Բօնֆօրթն էֆքեարընճա հասել օլաճագ իթիլաֆ Ամէրիգա ըէյիսի Մ. Մէքքինլիյին արզուսընա՝ վէ պու իշտէ չիմտիյէ գաստար մուխալիֆէթ էթմիշ օլան Այան մէճլիսինին տախի մաթիլուպարընա մուվաֆրզ օյմագլա պէրպաէր, Ինկիլիզ հուգուգընրտա մուհաֆազայա քեաֆի պուլընրյոր։ Շու հարտէ Մ. Բօնֆօրթի չիմտիյէ գաստարէանը իսթիլաֆ օլան Նիգարակուա գանալընրն Ամէրիգալիլար թարոֆրնտան թաճիր իտիլմէսի մուվաֆագաթ իտէճէք տիր։

Պու մէսելէ իւլք կէօրիւտէ Ինկիլիզերին հուգուգընրն դայմ օյմագտա օլտուղընը իմա էաէրսէտ, էյիճէ մութալէա օլունուր սա Նիգարակուա գանալընրն Ամէրիգա թարոֆրնտան թաճիր իտիլմէսի Ինկիլիզերէ հիչ պիր զարարը ուօգունմայաճաղը անկաչբլբր։ Նիգարակուա գանալը Ինկիլիզէր իչին Զին, Ճաբօն վէ Աւսթրալիա թարիգինի եագընկաշտրրաճաղընտան, էն զիյատէ օնլարրն թիճարէթը պարիրյէսինին թէսհիլաթընա, սիրաթընա վէ չու հալատ թէվսիճէ պիր մէտար օլապիլէճէք իսէ տէ, մուամլաթը հարպիյէէրինէ վէ հիյնի հաճէթատ տօնանմա սէվգընա պիր մանի օյմագ։ Ամէրիգանրն Նիգարակուայը թաճիմ իթմէք իսթէէսի մուախսէրէն իգթիսատ օլընան Ֆիլիբբին ճեզայիրի իւլ Հայիթի ատալարընա տիւվէը սարիէ թարաֆընտան թէարրուզա մէյտան վէրիմէմէսի իւլ զարպի մէմլէքէթինին սահիլլերինին տախի էնայը մուհարէպէ միւսատէրէէն արի օյմաը խուսուսաթընա միսթէնիտ տիր։

Ինկիլիզէր իսէ՝ Պահրը Սէֆիտ թարիգի վէ Պահրը Մուհիթի Հինտի գանալարը էլէրինտէ օյտուղընտան վէ հէր զէման իչին Ագսայը Շարգտա պիր տօնանմա պուլընորրմագտա պուլընորգլարընտան, Նիգարակուա գանալընրն Ինկիլիզէրին սէվգը ասֆէրինէ վէ տօնանմասընա գարչը գազանմասը էհէմմիյէթի հայիզ օյմագ։

Նիգարակուա գանալը պիթարաֆ օլաճաղընտան վէ պահուսուս Ինկիլիզ վէ Ամէրիգա թահթը իսթիմլագընտա պուլընճաղընտան, սաբր պիր տէօվլէթէ Ինկիլիզանրն միչչիւլաթը զուհուրընտա Ինկիլիզայա օյմայաճագ միւսատտէ օ ախէր տէօվլէթէրէ տէ վէրիլմէյէճէյինտէն իբիսի տէ Դանալտան իսթիֆատէ էամէյէճէքլերի իչիւն իբիսինէ տէ զարար վէ եա ֆայիտէյի մուճիպ օյամագ։ Ամէրիգա վէ Ինկիլիզա իւլ պիր մուհարէպէնին զուհուրը իսէ ըէք միչչիլ օյտուղընտան, գանալարրն թաճիրի վէ պիթթաղ միւրուր վէ ուպուրրն անախթարը Ամէրիգալիլարրն էլինտէ օյմաը՝ Ինկիլիզէրէ գարչը պիր կէօնա մուամէլէի թաարուզքարտէյէ մէյտան վէրէմէյէճէյինտէ տէլիլ տիր։

Ամէրիգալիլարրն մէվգը ճօղրաֆիյէսի վէ ասնանմալարրնրն թէզայիտի՝ քէնտիլերի նէ վագթի օլուրսա Նիգարակուա գանալընը զապթ իթմէք իչիւն մուհարէպէյէ սէվգ իսէճէյինտէն, իլէրիտէ օլաճագ պիր իչի մուիսաէմթա մէյտան վէրմէքտիրն չիմտիտէն թէմիզլէմէք տատա էվլա տրը։ Իտտի Գանալրն վինչաթ վէ թահքիտի մէսէլէսի Ամէրիգալիլարճա էն մուհիմմ պիր խուսուս օյտրզընտան վէ Ինկիլիզէր իչիւն իսէ իբիսնի տէրեէտէ մուճիպի էհէմմիյէթ պուլընարընտան՝ գաթէն իբի տէօվլէթինիս բաալթայը տօսթանէպինի չէգէմնիյով տէ պունլարը պիրիպիրինէ գարչը սիլահ իսթիմալ իթմէք մէճպուրիյէթինէ սէվգ իթմէք իսթէէն սիւվէլը սայիրէնին արզուլարընա մէյտան վէրմէյէրէք՝ չու մէսէլէնին սուրէթի տօսթանէնէ հալլ օյմաը տատա էվլաբը։ Միչչիւլաթը սիյասիէ օրթատան գալզարգտան սօնրա գանալը եարբլբզ եարբլամաճաղրտա պաչգա պիր մէսէլէ տիր։ Զօգայրընը էֆքեարընճա գանալը ինչամաթը իչին միչչիւլաթը թապիիյէ բէք չօգ տրը։ Հաթթա զէմանը հազրրէսէքի ֆէնինի միյմարի, մէխանիքի վէ հէնտէսէնին իմրաաթը ֆէվզէլաաէսի պիրէ. Բանտա գանալընրն մուվաֆֆագրյէթսիզլիյինտէն հիբմ իսէրէք, չու թէշէպպիւսաթը ազիմի իբմալա քեաֆի օյամայաճաղընտան տա գօրգուլրյոր։ Հէր հալտ պէօղէ խուսուսաթտա էվէլտէն հիբմ իթմէք տաղրու օյամայրպ, ֆէնինին հէր միչչիլաթա զալէպէ իթմէսի նազարը տիրգաթա ալընրրսա, պիր զէման քի մուվաֆֆագրյէթսիզլիք պաչգա պիր զէման մուվաֆֆագրյէթէրէ իսթիգմալ օյընամայաճաղընա պիր տէլիլ ատտա օյընամագ։

ՎԻԵՆՆԱՏԱՆ իչար օյընտրղընա նագարէն, Ավսթրանանդն Ֆէօմրիկ մէսէլէսինտէ իթթիֆագ իսէճէկի ֆէէնի ուսուլա ճէվապ օյմագ իչիւն Ավսթրիա Մաճարիսթան հիբմէթի Ավսթանիա իլէ մինագիտ կէօմրիկ մուվագգաթ չարթնամէսինի օյտրզը գաստար սէրէն լաղվ իսուպ պունա մուգապիլ տատիմի սուրէթտէ պիր չարթնամէ թանզիմ օյընմասընը Ավսթրիա զաղէթալարը թալէպ իսիյորլար։ Ավսթանա հիբմէթինին կէօմրիբէրէր իչիւն իլթիզամ իթմիշի ենէն ուսուլը հիմայէտէն զիյատէսիյէ Ավսթրիանրն էն միհիմմ մանսուլաթլարը զարարտիտէ օյտրզընտան Ավսթրիա հիբմէթի տէ զարուրի պու եօլ իլէ անճագ մուգապէլէ իսէպիլէճէք տիր։

ՕՐԱՆԾԻՆ բէյիսը սապզը ամիսէքի մէշթուպը Օրանժ հիբմէթի խարիճիյէ նազրը սապզը Մ. Բէյցէ։ կէօնտէրմիշ տիր։ Իչպու մէքթուպ Մ. Շեթայնրն Ինկիլիզէր թարաֆընտան էլէ կէչիրիլէն էչեալարը իչինգտէն չգտմը տրը.

«Էվրօբա կազէթալարընտա օգուստրզմա կէօրէ, Էվրօբատա իսթիլաֆաթ վուգուա կէլէճէքլեր, վէ պունլար տա հագգընրզատա խայրրը օյաճաղընա հիչ չիւպհէ եօք տրը։ Էվրօբայա կէօնտերիկիմիզ հէյէթին վաթանբէրվերիլքէրինի պիլտիկիմատէ, ումարմ քի հէյէթի թէչքիլ իտէն զէվաթ պիզիմ պուլունտրզմզ չու հալի հէյճանըմզա վագգի օյտուգլարընտան Էվրօբաճա պիր միւտախէլէ հուսուլա կէթիրմէք իչիւն էլէրինտէն կէլտիկինի պիտիրիզ իսթմէքտէ տիրլեր։ Էկէր պիր միթարէքէ թէքլիֆ օյտրը իսէ, միլլէթին էֆքեարընա միւրաճաաթ իսէճէկիմ, պու էֆքեար էկէր միթարէքէյի ըէտտ թարաֆընա կիտէր իսէ, պէնտէ ըէտտ իսէճէյիմ։ Պիզիմ պուլընտրզմզ հալի պիտիրմէք իչիւն ըէյիս Բրիւկերէ պիր պէյաննամէ կէօնտերմէկի թէրճիս իթմէմ, պէյաննամէնիզի էկէր կէօնտէրմէմիշ իսէնիզ պէքլէյինիզ։ Ժէնէրալ Տէվէթէ խապէր կէօնտէրտիմ, եագընտա կէլէճէք տիր։ Իսթիմալ քի պիզտէն պիր դաչ զաղրմնէ վէ ասնանմասընա գարչը գազանմասը էհէմմիյէթի հայիզ օյմագ։

Նիգարակուա գանալը պիթարաֆ օլաճաղընտան վէ պահուսուս Ինկիլիզ վէ Ամէրիգա թահթը իսթիմլագընտա պուլընճաղընտան, սաբր պիր տէօվլէթէ Ինկիլիզանրն միչչիւլաթը զուհուրընտա Ինկիլիզայա օյտայաճագ միւսատտէ օ ախէր տէօվլէթէրէ տէ վէրիլմէյէճէյինտէն իբիսի տէ Դանալտան իսթիֆատէ էամէյէճէքլերի իչիւն իբիսինէ տէ զարար վէ եա ֆայիտէյի մուճիպ օյամագ։ Ամէրիգա վէ Ինկիլիզա իւլ պիր մուհարէպէնին զուհուրը միչչիլ օյտուղընտան, գանալարրն թաճիրի վէ պիթթաղ միւրուր վէ ուպուրրն անախթարը Ամէրիգալիլարրն էլինտէ օյմաը՝ Ինկիլիզէրէ գարչը պիր կէօնա մուամէլէի թաարուզքարտէյէ մէյտան վէրէմէյէճէյինտէ տէլիլ տիր։

Ամէրիգալիլարրն մէվգը ճօղրաֆիյէսի վէ ասնանմալարրնրն թէզայիտի՝ քէնտիլերի նէ վագթի օլուրսա Նիգարակուա գանալընը զապթ իթմէք իչիւն մուհարէպէյէ սէվգ իսէճէյինտէն, իլէրիտէ օլաճագ պիր իչի մուիսաէմթա մէյտան վէրմէքտիրն չիմտիտէն թէմիզլէմէք տատա էվլա տրը։ Իտտի Գանալրն վինչաթ վէ թահքիտի մէսէլէսի Ամէրիգալիլարճա էն մուհիմմ պիր խուսուս օյտրզընտան վէ Ինկիլիզէր իչիւն իսէ իբիսնի տէրեէտէ մուճիպի էհէմմիյէթ պուլընարընտան՝ գաթէն իբի տէօվլէթինիս բաալթայը տօսթանէպինի չէգէմնիյով տէ պունլարը պիրիպիրինէ գարչը սիլահ իսթիմալ իթմէք մէճպուրիյէթինէ սէվգ իթմէք իսթէէն սիւվէլը սայիրէնին արզուլարընա մէյտան վէրմէյէրէք՝ չու մէսէլէնին սուրէթի տօսթանէնէ հալլ օյմաը տատա էվլաբը։ Միչչիլաթը սիյասիէ օրթատան գալզարգտան սօնրա գանալը եարբլբզ եարբլամաճաղընտան պաչգա պիր մէսէլէ տիր։ Զօգայրընը էֆքեարընճա գանալը ինչամաթը իչիւն միչչիլաթը թապիիյէ բէք չօգ տրը։ Հաթթա զէմանը հազրրէսէքի ֆէնինի միյմարի, մէխանիքի վէ հէնտէսէնին իմրաաթը ֆէվզէլաաէսի պիրէ. Բանտա գանալընրն մուվաֆֆագրյէթսիզլիյինտէն հիբմ իսէրէք, չու թէշէպպիւսաթը ազիմի իբմալա քեաֆի օյամայաճաղընտան տա գօրգուլրյոր։ Հէր հալտ պէօղէ խուսուսաթտա էվէլտէն հիբմ իթմէք տաղրու օյամայրպ, ֆէնինին հէր միչչիլաթա զալէպէ իթմէքի նազարը տիրգաթա ալընրրսա, պիր զէման քի մուվաֆֆագրյէթսիզլիք պաչգա պիր զէման մուվաֆֆագրյէթէրէ իսթիգմալ օյընամայաճաղընա պիր տէլիլ ատտա օյընամագ։

ՎԻԵՆՆԱՏԱՆ իչար օյընտրղընա նագարէն, Ավսթանանդն Ֆէօմրիկ մէսէլէսինտէ իթթիֆագ իսէճէկի ֆէէնի ուսուլա ճէվապ օյմագ իչիւն Ավսթրիա Մաճարիսթան հիբմէթի Ավսթանիա իլէ մինագիտ կէօմրիկ մուվագգաթ չարթնամէսինի օյտրզը գաստար սէրէն լաղվ իսուպ պունա մուգապիլ տատիմի սուրէթտէ պիր չարթնամէ թանզիմ օյընմասընը Ավսթրիա զաղէթալարը թալէպ իսիյորլար։ Ավսթանա հիբմէթինին կէօմրիբէրէր իչիւն իլթիզամ իթմիշի ենէն ուսուլը հիմայէտէն զիյատէսիյէ Ավսթրիանրն էն միհիմմ մանսուլաթլարը զարարտիտէ օյտրզընտան Ավսթրիա հիբմէթի տէ զարուրի պու եօլ իլէ անճագ մուգապէլէ իսէպիլէճէք տիր։

ՕՐԱՆԾԻՆ բէյիսը սապզը ամիսէքի մէշթուպը Օրանժ հիբմէթի խարիճիյէ նազրը սապզը Մ. Բէյցէ։ կէօնտէրմիշ տիր։ Իչպու մէքթուպ Մ. Շեթայնրն Ինկիլիզէր թարաֆընտան էլէ կէչիրիլէն էչեալարը իչինգտէն չգտմը տրը.

«Էվրօբա կազէթալարընտա օգուստրզմա կէօրէ, Էվրօբատա իսթիլաֆաթ վուգուա կէլէճէքլեր, վէ պունլար տա հագգընրզատա խայրրը օյաճաղընա հիչ չիւպհէ եօք տրը։ Էվրօբայա կէօնտերիկիմիզ հէյէթին վաթանբէրվերիլքէրինի պիլտիկիմատէ, ումարմ քի հէյէթի թէչքիլ իտէն զէվաթ պիզիմ պուլունտրզմզ չու հալի հէյճանըմզա վագգի օյտուգլարընտան Էվրօբաճա պիր միւտախէլէ հուսուլա կէթիրմէք իչիւն էլէրինտէն կէլտիկինի պիտիրիզ իսթմէքտէ տիրլեր։ Էկէր պիր միթարէքէ թէքլիֆ օյտրը իսէ, միլլէթին էֆքեարընա միւրաճաաթ իսէճէկիմ, պու էֆքեար էկէր միթարէքէյի ըէտտ թարաֆընա կիտէր իսէ, պէնտէ ըէտտ իսէճէյիմ։ Պիզիմ պուլընտրզմզ հալի պիտիրմէք իչիւն ըէյիս Բրիւկերէ պիր պէյաննամէ կէօնտերմէկի թէրճիս իթմէմ, պէյաննամէնիզի էկէր կէօնտէրմէմիշ իսէնիզ պէքլէյինիզ։ Ժէնէրալ Տէվէթէ խապէր կէօնտէրտիմ, եագընտա կէլէճէք տիր։ Իսթիմալ քի պիզտէն պիր դաչ զաղրմնէ վէ ասնանմասընա գարչը գազանմասը էհէմմիյէթի հայիզ օյմագ։

Նիգարակուա գանալը պիթարաֆ օլաճաղընտան վէ պահուսուս Ինկիլիզ վէ Ամէրիգա թահթը իսթիմլագընտա պուլընճաղընտան, սաբր պիր տէօվլէթէ Ինկիլիզանրն միչչիւլաթը զուհուրընտա Ինկիլիզայա օյտայաճագ միւսատտէ օ ախէր տէօվլէթէրէ տէ վէրիլմէյէճէյինտէն իբիսի տէ Դանալտան իսթիֆատէ էամէյէճէքլերի իչիւն իբիսինէ տէ զարար վէ եա ֆայիտէյի մուճիպ օյամագ։ Ամէրիգա վէ Ինկիլիզա իւլ պիր մուհարէպէնին զուհուրը միչչիլ օյտուղընտան, գանալարրն թաճիրի վէ պիթթաղ միւրուր վէ ուպուրրն անախթարը Ամէրիգալիլարրն էլինտէ օյմաը՝ Ինկիլիզէրէ գարչը պիր կէօնա մուամէլէի թաարուզքարտէյէ մէյտան վէրէմէյէճէյինտէ տէլիլ տիր։

Ամէրիգալիլարրն մէվգը ճօղրաֆիյէսի վէ ասնանմալարրնրն թէզայիտի՝ քէնտիլերի նէ վագթի օլուրսա Նիգարակուա գանալընը զապթ իթմէք իչիւն մուհարէպէյէ սէվգ իսէճէյինտէն, իլէրիտէ օլաճագ պիր իչի մուիսաէմթա մէյտան վէրմէքտիրն չիմտիտէն թէմիզլէմէք տատա էվլա տրը։ Իտտի Գանալրն վինչաթ վէ թահքիտի մէսէլէսի Ամէրիգալիլարճա էն մուհիմմ պիր խուսուս օյտրզընտան վէ Ինկիլիզէր իչիւն իսէ իբիսնի տէրեէտէ մուճիպի էհէմմիյէթ պուլընարընտան՝ գաթէն իբի տէօվլէթինիս բաալթայը տօսթանէպինի չէգէմնիյով տէ պունլարը պիրիպիրինէ գարչը սիլահ իսթիմալ իթմէք մէճպուրիյէթինէ սէվգ իթմէք իսթէէն սիւվէլը սայիրէնին արզուլարընա մէյտան վէրմէյէրէք՝ չու մէսէլէնին սուրէթի տօսթանէնէ հալլ օյմաը տատա էվլաբը։ Միչչիլաթը սիյասիէ օրթատան գալզարգտան սօնրա գանալը եարբլբզ եարբլամաճաղընտան պաչգա պիր մէսէլէ տիր։ Զօգայրընը էֆքեարընճա գանալը ինչամաթը իչիւն միչչիլաթը թապիիյէ բէք չօգ տրը։ Հաթթա զէմանը հազրրէսէքի ֆէնինի միյմարի, մէխանիքի վէ հէնտէսէնին իմրաաթը ֆէվզէլաաէսի պիրէ. Բանտա գանալընրն մուվաֆֆագրյէթսիզլիյինտէն հիբմ իսէրէք, չու թէշէպպիւսաթը ազիմի իբմալա քեաֆի օյամայաճաղընտան տա գօրգուլրյոր։ Հէր հալտ պէօղէ խուսուսաթտա էվէլտէն հիբմ իթմէք տաղրու օյամայրպ, ֆէնինին հէր միչչիլաթա զալէպէ իթմէքի նազարը տիրգաթա ալընրրսա, պիր զէման քի մուվաֆֆագրյէթսիզլիք պաչգա պիր զէման մուվաֆֆագրյէթէրէ իսթիգմալ օյընամայաճաղընա պիր տէլիլ ատտա օյընամագ։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԷԲԵԱՐ

Ամերիկայի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ երեք յարակից տաճարներուն վերանորոգութիւնը քանի մը տարին թեւակոխած է։ Նոյն եկեղեցւոյն նոր շինուած սալայատակները տարիներէ ի վեր անխնամ մնացած էին և տեղ տեղ դուրս ցցուած էին քարերը որոնք այժմ բոլորովին նորոգուելու ձեռնարկուած են, բաւական կլորիկ գումար մը ծախք ընելով։

Ապաքէն, արդի խնամակալութիւնը, 1896էն ի վեր, այսինքն պաշտօնին ձեռնարկած օրէն ի վեր, բնաւ չէ դադրած եկեղեցւոյ ստացուածքները նորոգել տալէ։ Ամէն գործոցը մէջ իր հոգածութիւնը հաւասարապէս տարածած է։

Անա այսպէս, ո՛չ միայն կեդրոնական վարժարանի և նախակրթարանի ծախքերը անխափան կը վճարէ և եկեղեցւոյն ու կալուածոց նորոգութեանց հոգ կը տանի, այլ և եկեղեցւոյ սընտուկին վրայ ծանրացած 5000 լիրայէն աւելի պարտքը սուսիկ բուսիկ գործելով, թեթեւցուցած է վերջին ժամանակներս։

—Հանդ. Օնիկ էֆ. Կիւզէլի յուղարկաւորութեան համար կատարուած փառաւոր հանդէսին ծախքը — գրեթէ քառասուն լիրայի չափ — Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ մասուէին վճարուած է։

—Իրաւեկ անձինք փափաք կը յայտնեն որ Պարիսարքարանի կողմանէ կարգեալ Աղթամարայ Բենիկ յանձնախումբին տեղեկագիրը հրատարակութեան տրուի, որպէս զի յայտնուի թէ՝ Աղթամարայ կաթողիկոսական Տեղապահ Տ. Արսէն Ծ. Վ. Մարգարեան, 1895 դեկտ.էն ի վեր ի՞նչպէս պաշտօնավարած է։ Աթոռոյն և վիճակոյնց համար միանգամայն օգտակար եղած է Ն. Գերապատուութիւնը։ Թող՝ ունք որ Վանայ փոխ-Առաջնորդութեան պաշտօնն ալ, երկու տարիի չափ վարելով, բաւական ինքզինքը ցոյց տուաւ։

Տ. Արսէն վրդ. վերջերս եպիսկոպոսացուցին խնդրոյ առթիւ բաւական քննադատուեցաւ լրագրութեան մէջ։ Սակայն չենք գիտեր թէ՝ ո՛րքան իրաւացի էին այդ դիտողութիւնները։ Աղթամարէն գրուած նամակէ մը կիմանանք թէ, Աղթամարայ ամբողջ թեմերը, ոչ մէկ առեն անխնամ մնացած են։ Երեք չորս տարիներէ ի վեր անդադար ամառ թէ ձմեռ, Տ. Արսէն Ծ. Վ. թեմերը այցելելէ և քարոզելէ չէ դադրած։ Աղթամարայ Սբ Թադէոս պատկանեալ վանքերու մեծ մասը կարելի եղածին չափ չէն են, և վանահայրեր ունին։ Աղթամարայ արդի կացութիւնը և դպրոցին վիճակը, բարոյապէս թէ նիւթապէս, նախկին վիճակէն չատ աւելի բարեկարգ է։ Շէնքերը մեծաւ մասամբ ի հիմանց նորոգուած են։ Անասնոցնիք՝ կրկնապատկուած են։ Վերջապէս, ինքնաչխատ երկրագործութեամբ միայն ամէն ինչ կարողութեան չափով, բարգաւաճած է, և հետզհետէ ալ կատարելագործուելու արտադիր կը գտնուի Աղթամարայ կաթողիկոսարանը։

Ազգ. պարիսարքարանին կը մնայ տեղեկագրին հաշիւները քննել։ Իցէ թէ ժամ յառաջ հրատարակուէր Բենիկ Յանձնաժողովին տեղեկագիրը, որ ամէն ինչ պարզուէր, և մութին մէջ տեսնուած հաշիւները երեւան գային։

—Ազգ. Պարիսարքարանի ճարտարապետ Մելիտոնեան Մաս. Գրիգոր էֆէնտիի քնակարանը գիշերեց Ս. Պարիսարքը Երկուշաբթի օրը։

Երեքշաբթի օրը՝ Զամբճաղի բարձունքին վրայ՝ 'ի պատիւ Ս. Պարիսարքի, ճոխ սեղան մը տուաւ Մելիտոնեան Գրիգոր էֆ. ուր ներկայ էին նաեւ բազմաթիւ եկեղեցական և աշխարհական հրաւիրեալներ։

—Երեքշաբթի առաւօտ, թէև Տ. Ներսէս վարդապետ Դանիէլեան հանդերձեալ էր Ս. Պատարագ մատուցանել Իսկիւտար Ս. Կարապետ Եկեղեցւոյ մէջ—ըստ սովորութեան, իբրեւ թաղին քարոզիչը—սակայն վերահաս հիւանդութեան մը պատճառաւ, չի կրցաւ ընել. և Ս. Պատրիարքի հրամանաւ Տիարպէքիրի Առաջնորդական Տեղապահ Տ. Եղկիէլ վարդապետ Արշակունի հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց, 'ի ներկայութեան Ս. Պատրիարքին և հաղարաւոր ուխտաւոր ժողովրդեան որոնք մեծ մասամբ կանանց դասին կը վերաբերէին, որք թէ՝ եկեղեցւոյ Տօնին, և թէ Խաչահանգստի համար՝ հեռաւոր տեղերէ եկած էին։

—Բիւրակն հանդէսի մէջ կը կարդանք թէ, 2—300ի չափ յօդուածագիրներ, Հանրաքիթոսրան անունով գրական գործ մը պատրաստելու ձեռնարկած են, որոց կը մասնակցի քանասէրն Տ. Տիրայր վարդապետ Մարգարեան։

Առաջադրեալ Հանրագիտարանին մէջ պիտի գրեն նաև հոդածներ Մեծատուրեան Փոքր Ասիոյ երկրագրութեան վրայ, ինչպէս և մեր համակրելի աշխատակիցն՝ Տէր-Միրզեխանեան. էֆ. պիտի պատրաստէ նոր զբրակատնութեան նկատմամբ բեղուն ուսումնասիրութիւն մը։

—Ցառաջիկայ տարւոյ ընդարձակ Օլայոյցի պատրաստութեան խնդիրը, որ պահ մը քննադատութեան բաւական նիւթ ընձեռուց, վերջին օրերս անուշ տեղը կապելու քաղաքականութեամբ և իրաւախոհութեամբ փակուած է, նպաստց Դաւիթ էֆէնտիին 800ղրշ. մօտ գումար մը վճարուելով։

—Ցաւոյզ աղրիւրէ կը լսենք թէ, Ս.ղդ. Հիւանդանոցի պաշտօնէութեան մէջ նոր փոփոխութիւններ պիտի ըլլան մօտերս։ Առաջին պաշտօնեայէն սկսեալ՝ էն յետինը, քննութեան և զննատաութեան բոլոր պիտի անցնին։

—Զմիւռնիոյ առաջնակարգ իրաւագէտ փաստաբաններէն և տաղանդաւոր ու լեզուագէտ Հայ-գրագէտներէն՝ Գէորգ էֆ. Պուպլիի արտադիրը և մատուցած բարւոք ծառայութիւնները գնահատելով, Մէճլիսէ Գ պատուանշան տուած ըլլալուն առթիւ, կը փութանք նուիրել խմբագրութեան շնորհաւորութիւնները։

—Կէտրի Փաշայի թաղական խորհրդոյ երեք կուսակցութիւններն ալ միանալով, կարելի եղած է ըստ օրինի ընտրողական ժողով մը կազմել։ Ցառաջիկայ կիրակի օրը թաղական խորհրդոյ նոր ընտրութիւն պիտի կատարուի, նախագահութեամբ Ենիկեաբրի քարոզիչ Տ. Վահան Ծ. Վարդապետ Յակոբեանի։ Ընտրելեաց եռապատիկը ցուցակը արդէն պատրաստուած է։

—Քաղաքական ժողովը նիստ դուսմալեց երէկ, նախագահութեամբ Ս. Պարիսարքին և ատենապետութեամբ Խաչեան էֆ.ի, Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ։ Ներկայ էին նաև Եռասփեան, Զայեան և Տ. Ներսէսեան էֆէնտիները։ Կարգ մը ուրիշ խնդիրներու հետ զբաղեցաւ նաև Հեռուեալնիով։

Սամսոնի նորընտիր Քաղ. Ժողովին անդամներն երկուքը հրաժարած է, ինչպէս տեսնուեցաւ վիճակին առաջնորդարանին յայտագրէն, անոնց տեղերուն ընտրուած էին։ Այլ սակայն Սամսոնի Քաղ. Ժողովին մէկ գրութիւնէն իմացուելով որ հրաժարողներուն յարդոր պիտի կարդացուի ստանձնելու համար իրենց պաշտօնը, Ժողովը պատչաճ դասեց սպասելու արդիւնքին։

Տիվրիկի Կալուածոց Հոգաբարձութիւնը կազմալուծուած վիճակի մէջ գտնուելով և Ժողովը նկատելով որ արդի պարագաներուն մէջ կարելի չկրնար ըլլալ նոյն Հոգաբարձութիւնը ընտրել տալ տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյ միջոցաւ, այս ընտրութիւնը վերապահեց յառաջիկային և առժամանակայ Հոգաբարձութիւն մը կազմեց։

Բուսիլի Հայարի Թաղ. Խորհուրդին ընտրութիւնը կատարուած և արդիւնքը տեղեկագրուած էր։ Ժողովը ստուգեց ընտրութեան օրինաւորութիւնը և հաստատեց զայն։

—Տնտեսական Խորհուրդը երէկ դուսմարուեցաւ Պարիսարքարանի մէջ, ատենապետութեամբ Աշտեան Գէորգ էֆ.ի և զբաղեցաւ, ի մէջ այլոց, յառաջայ խնդիրներով։ Ներկայ էին Կարապետ Մալխասեան, Կարապետ Քիւրքճիխանլեան, Հաճարձուտ Էսմիրեան էֆ.ները։

Ուշադրութեան առաւ Խան Ժողովոյ կողմէ հաղորդուած հրաւանքը՝ ի մասին ազգ. կալուածներու ապահովութեան, և ասոր համար հարկ եղած խորհրդակցութիւնները ընելէ ետք, որոշեց շրջաբերականով մը հաղորդել զան մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցիներու Թաղ. Խորհուրդներուն՝ ի գործադրութիւն։

Ուսումն. Խորհուրդը կարօտ ուսուցիչներու Օգնութեան Մնտուկի մատակարարութեան համար կազմելի հոգաբարձութեան ընտրելիներուն ցուցակը հաղորդած և ասոր համար Խորհուրդը կարծիքը խնդրած ըլլալով՝ Խորհուրդը հաստատեց ներկայացուած ընտրելիներու արժանիքն ու ձեռնհասութիւնը և որոշեց միանգամայն խնդրել Ուսումն. Խորհուրդէն հաղորդել իրեն Օգնութեան Մնտուկի կանոնագիրը։

Էյուպի Ս. Եղիա եկեղեցւոյ մնտուկը, Դանիկեան որբերուն դումար մը պարտական ըլլալով՝ ասկից առաջ այդ պարտքերուն վճարմանը համար հանդանակութեան արտօնութիւն տրուած էր։ Սակայն ակնկալուած արդիւնքը ձեռք բերուած չըլլալով՝ Խորհուրդը միւսալ որբերուն խնդրանքին վրայ որոշեց դիմել Ս. Պարիսարքին և խնդրոյն սիրոյդականութեան հանդէպ անմիջական տնօրինութիւն մը խնդրել։

Մայր եկեղեցւոյ, Բերայի, Կէտիկ-Փաշայի Թաղ. Խորհուրդները, ինչպէս նաեւ Մայր եկեղեցւոյ դպրաց դասը իրենց մատակարարութեան հաշիւները մատուցած ըլլալով, յանձնուեցաւ

կեղբ. համարակալութեան՝ ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն։ Եւայլն, եւայլն։

—Սկիւտարէն կը գրեն մեզ. — «Դպրոցական չրջանաւարտները ուրիշ որ և է դպրոցէ աւելի, ամէնէն աւելի առաւօտէն Պէրպէրեան վարժարանէն է մանաւանդ որ դուրս կը թափին ամէն տարի։ Իրօք այս տարի ալ չրջանաւարտներ երեւցան՝ թուով տասը, ինչ որ ողջոյն թիւ մը չէ մեր ազգ. վարժարաններուն համար։ Ատոնք են՝ Պ. Պ. Երուանդ Հաղարապետեան, Պերճ Նաղիկեան, Միհրան Սուճեան, Մատթէոս Փափազեան, Գրիգոր Կարմիրեան, Խոսրով Խարբուդլեան, Արշակ Մըսըրլեան, Առնակ Ճիվանեան, Մեղրկեր Ալիքսանեան, Մկրտիչ Շամլեան, որոնց վկայականները բաշխուեցան անցած երկուշաբթի օր՝ սիրուն հանդէսի մը մէջ, որուն կը նախագահէր Ս. Պատրիարքը, մէկտեղուելեամբ քանի մը վարդապետներու և որուն ներկայ կը գտնուէին շատ մը ուսուցիչներ, ծնողքներ եւայլն։ Հանդէսին բացումը տեղի ունեցաւ Համիտիէ քայլերգով, զոր աշակերտները երգեցին և զոր ներկաները յոտնկայս ունկնդրեցին։ Պէրպէրեան էֆ., երբ մրցանակներու եւ վկայականներու բաշխման արարողութիւնները լմնցան, կարդաց վսկէն յուզումովը համակուած, իր պարամադրական «Հուսկ բանք»ը՝ ուղղուած բոլոր չրջանաւարտներուն, որոնք ահա դպրոցին նուիրական սեմը կը թողուին երթալ մտնելու համար նո՛ր ընթացքներու, այլ աւելի բազմաբեռ դպրոց մը, որ գուցէ կեանքն իսկ է։ Վերջացուց, աշակերտներուն ուղղելով կարգ մը յորդորներ՝ որոնք միայն բարի, ճշմարիտ և գեղեցիկ կը բուրէին։

Ի դիմաց չրջանաւարտ պարոններուն, Պ. Երուանդ Հաղարապետեան պատասխանի մը մէջ չնորհակալութիւն յայտնելէ ետքը, չեշտեց թէ իրենք ամէն ջանք ի գործ պիտի դնեն Պէրպէրեան անունը միշտ բարձր պահելէ, չնորհիւ այն կրթութեան և դաստիարակութեան, զորս համանուն վարժարանին մէջ ստացած են։ Փակումին, Ս. Պատրիարքը խօսեցաւ, գովելով Պէրպէրեան էֆէնտիի անվհատ կամքն ու ձեռներէցութիւնը, որոնցմով կրցած է, Պոլսոյ թաղերու հովանիին տակ, քանը հինգ տարիէ ի վեր Տէրութեան և ազգին արժանաւոր ազնատներ հայցնելու։»

—Ամիրապէն հետեւեալը կը գրեն մեզ. «Ամիրապ եկեղեցական գործերը ի սկզբանէ անտի լաւ կը կառավարուէր Թաղ. Խորդոյ մը ձեռքը որ ընդհ. առմամբ անձնուէր և բանիբուն անձնաւորութիւններէ կը կազմուէր։ Բայց ինչպէս որ ամէն տեղ կը գտնուի, նոյնպէս հոս ալ ինքնահաճ երիտասարդներ՝ որք դպրոցական գրասենեակներու առջեւ հաղիւ հաղ քիչ մը բան ուսած՝ իրենք զիրենք մէյմէկ գիտուններ կը կարծեն, աշխատեցան արգելքներ յարուցանել։ Դարավերջիկ իմաստակներն, 20դ լուսաւոր դարու այս խաւար....լուսամիտ ճենդըլմէնները, որոնք բան գործ ունէին, խոչընդոտներ հանել, ի հանդէս եկան առաջնորդութեամբ այնպիսի էակներու, որոնք վասն ծուլացեալ մեզաց մերոց խաղաղութեան պաշտօնեաներու (եկեղ.) անունը կը կրեն. անոնք մինչ խաղաղութիւն ամենուրեան կը քարոզեն, իրենց անձնական չահերու հետեւելով (բացառութիւնք) անհամաձայնութիւններու տեղի կու տան։ Նարեկուները Պատրիարքարան գրել կուտան որ, ժողովուրդը Պատրիարքարանի օրինաց հանմամար վարչութիւն մը ունենայ կ'ուզէ։ Թէեւ ժողովուրդը ոչ միայն չէր ուզեր. այլ և չէր գիտեր թէ ինչ է օրինական վարչութիւն(բացառութիւնք) կը թուի որ նամակագրին ինքզինքը և իր մանուկ խորհրդատուներն մեծամտութիւն կարծեր են։ Պատրիարքարանէն կը գրուի որ «եթէ ժողովուրդը այդպէս կը պահանջէ, եթէ ոչ է անհամաձայնութիւն յառաջ չի պիտի գայ, լուր տուէք, և Պատրիարքանս հրամանին սպասեցէք։» Նամակագիրը՝ որ քաղաքին մէջ վեհ և անհամաձայնութիւններ հանելու չարժառիթն եղաւ, գրութիւնը կը պահէ և յետոյ կ'աղդարէ թէ, «Պատրիարքարանը կը հրամայէ որ գաւառ. վարչութիւն մը կազմուի։» թէ ժողովուրդն որքան համակիր էր այս նոր կազմակերպութեան՝ կը բաւէ ըսել որ գրեթէ 2000 քուէ տալու իրաւունքը վայելողներէն միայն 350 հատը քուէ տուին, այն ալ բանի քուէ տալու ստիպելով։

Այսպէս ընտրուեցաւ այն գաւառ. ժողովը։

Այս ժամանակ դուրս եկաւ Ամիրապի երկրորդ անդամն որ լուրջ, գործունեայ և կորովի անձ մ'է։

ԱՐԳՈՍ

ԱՌ Ե. Թ. Ի «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»

Բաւական ատենէ ի վեր ազգային դպրոցները, վարժուհիները, Ուսումն. Խորհուրդը կը խծծէք։

Կ'ուզենք հասկնալ թէ այդ դըպրոցները, աշակերտուհիները ձո՞ւրն են թէ մեր։

Եթէ ձերիններն են, հարկ է «Ուսումնական Խորհուրդ» բառը աւելցք, քանի որ դեռ այդ տեսակ մարմին մը չունիք Բանկալթիի և Գալատգիւղի դպրոցներուն համար։

Իսկ եթէ մերիններուն կ'ակնարկէք, պէտք չունինք ձեր խորհուրդներուն։ Աւելի լաւ կ'ընէք՝ հոգածութիւնդ ձեր դպրոցներուն նուիրելով։

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԴՊՐՈՑԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

(Թղթակցութիւն «Մանզումէ»ի)

Ստուգիւ 20դ լուսաւորեալ դարուն մէջ, դոյզն բացառութեամբ կը գտնուին անհատներ՝ որոնց համար կարելի ըլլայ անտարբեր մնալ իրենց բնավայրի դպրոցին կարի յետադէմ վիճակին նկատմամբ։ Մեծ-Նոր-Գիւղի ազգային վարժարանի — ուսուցչական մարմնոյ անհոգութեան հետեւանքն եղաղ—բարոյական քայքայումը, ուսումնասենչ հայ պատանւոյ մը ներսի խաւերուն մէջ խորունկ խոց մը՝ ցաւ մը, կը քանդակէ։ Ահա քանի մը անաչառ դիտողութիւններ որոնցմով կը յուսամ Պատ. Թաղականութեան ուշադրութիւնը կեդրոնացնել իրենց վարժարանին վրայ։ Այս վարժարանն քայլ առ քայլ յետս յետս կ'ընկրկի և օր մ'ալ յանկարծ անել անդունդ մը պիտի գտնավիժի, ի ցաւ և յաղէտ Մեծ-Նոր-Գիւղացի Գեղջուկներուն։

Վարժարանն փոխանակ օր ըստ օրէական զգալի յառաջդիմութիւն մ'ընելու, զգալաբար կը յետադիմէ, և դպրոցը ողորմելի վիճակ մ'առած է այժմ։ Մինչ այս Պատ. Թաղականութիւն ուշադրութեան առարկայ ըլլալու արժանի կէտ մը չէ։ Առո՛ւած, դուն ողորմիս մեր վարժարանին յառաջդիմական վիճակին։

Զեմ համարձակիր հաւատալու թէ ազգային վարժարանը չէ ունեցած երբէք փայլուն չրջաններ, որովհետեւ մէկ քանի տարիներ առաջ՝ կը ընտրեմ ըսել թէ՝ այս վարժարանն եթէ ոչ Պօլսոյ առաջնակարգ, գէթ երկրորդական վարժարաններուն կը հաւասարէր, այն ատենուան աշակերտներն ըստ բաւականի կը զարգացնային հին և նոր հայերէնի մէջ, գիտութիւնն եւ աշխարհագրութիւնն ալ իրենց պատկառելի զիրքն ունէին ծրագրին մէջ։ Իսկ հիմակուան աշակերտներն ինչ կը սորվին դպրոցին մէջ. Ֆրանսերէն — պէ՛ տ մը կը ճանչնան, Տաճկերէն էլ՝ պէ մը, իսկ հայերէնի մէջ հաղիւ հաղ, տաժանելի աշխատութեամբ, երկու տող կրնան իրարու քով բերել։

Ողորմելի վիճակ։ Աչակերաք ո՛սկից պիտի առնուն իրենց ուսմունքն ու գիտութիւնն ու կրթութիւնը, քնակամաբար ուսուցիչներէն, այլ ախտո՛ր ուսուցիչք կը պակսին։ 9-10 հատիս մէջ՝ խղճմտամ և բաւական ուսեալ ուսուցիչ հաղիւ մէկ հատ կարելի է մատանիշ ընել. միւսներն 16-18 տարեկան անտարձ պատանիներ են որոյմէ որ և է յոյս չէ կարող ակնկալել Մեծ-Նոր-Գիւղացին, անոնք անարժանաբար կամ սխալմամբ այդ սրբազան պաշտօնին կոչուեր են, և դեռ փորձառական գիտութեան (science expérimentale) վրայ ամենափոքր ծանօթութիւն մը իսկ չ'ունին, գիտութիւն որով միայն վարժապետ մը կրնայ իր աշակերտները կրթել՝ զարգացնել՝ և նոյն իսկ անոնց հոգիներն ազնուացնել։ Ուրեմն Մեծ-Նոր-Գիւղի Պատ. Թաղականութիւնը թող լաւ խորհրդածէ իր պատասխանատու կրթական ծրագրին վրայ, զի այդ դասատուներով և այդ դասաւանդութեանց մէթոտով, Մեծ-Նոր-Գիւղացիին յոյսերն չեն կրնար պսակուիլ, և իրենց անզուսպ ուսումնական փափաքներն ալ իրականութիւն գտնալէ շատ հեռի՛ կը մնան։

Առո՛ւած, ողորմի՛ր մեր վարժարանի յառաջդիմական վիճակին։

Մ. Մ. Ե.

Մէծ-Նոր-Գիւղ, 3/16 Յուլիս 1901

ԲԱՐԻՁ ՊՕՐՍԱՄԸ

ՊՈՒ ԿԻՍՃԷՔԻ

Յուլիս, 24 1901

Ֆրանսոյ էսքամը	100 .57
Րէյժի	309
Գօնսոլիտ.	25 .07
Շըմէնտրֆէր	105
Պանդ. Օթօման	529
Թրանսվալ	85.

ԹԷԼԳԻՐՀԱԹ

Վէղայիթի մէթմուրիյէթլէրինի հիւսնի իֆա էյլէմէք օլմալարընա մէպնի Թահրիրաթը Խարիճիյէ գալէմի խիւլէֆաստանա՝ իլդ. Ալի Բէյտա պէյլէ Տիգրան էֆէնտի թերգիէն սանիյէ սընրը սանիսի թէվճին պուլրուլմուշ սբր։

ՆԻՇԱՆ

Խրատմաթը հասնէնէլերինէն նայի Եավէրանը խուսուսիի Հաղրէթի Շէհրիյարիէն վէ Պահրիյէ պինպաշըլարընան րիճ. Սաիտ պէյէ թէպտիլէն իքնճի Օսմանի վէ Իպմիր տալա վէքիլլէրինէն Ճորճի Պուպլի էֆ.յէ իւչինճի ռիւթպէտէն Մէճիտի վէ Բէժի իտարէի մերքէզիյէսի ուսուրը հուգուզիյէ մէմուրլարընան Թէվֆիգ պէյէ ակօրտինճիս Օսմանի նիշանը զիյանլարը, վէ Հալէպ Ղուրէպա խասթախանէսինին թէտարիքի լեվազիմաթը էմրինտէ իպրազ էյլէսիքլէրի խըստմաթը մէմուսէլէրինէ մէպնի Հալէպ վիլայէթի վալիսի սատ. Լինիս բաշա հաղրէթլէրինին Հարէմի հանըմա թէպտիլէն պիրինճի վէ մուավինի վիլայէթ սատ. պէյ էֆէնտին Հարէմի հանըմա իքինճի ռիւթպէլէրտէն Շէֆիգաթ նիշանը Հիւմայունը իհսան պույրուլմուշ սբր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ԿՐԱՆՏԻՒԹ ՄԻԽԱՅԷԼՈՎԻՉԻՆ ՀԱՍՐԱԲԷԹԻ. — Զաթը Շէվքէթսիմաթը Հաղրէթի Բաուչահիյէ հաղմէթլու Բուսիա իմբէրաթօրը հաղրէթլէրի թարաֆընտան արզը մուխալիսէթ մէմուրէն չէհրիմիզէ կէլմէյ օլան ամմուզատէի իմբէրաթօրի ֆէխամէթլու Կրանտիւգ Ալէքսանտր Միխայէլովիչ հաղրէթլէրինին բագիպ օլտուգլարը Բօսթիսլավ սէֆինէսի էվվէլքի ագչամ սաաթ 12 բատտէլէրինտէ պէօյիւք լիմանտան պահրի սկյահա միթէլէճճիհէն հարաքէթ էյլէսի։ Մէղքիւր սէֆինէսինին արքաքընտան սէֆարէթ մայէթինէ մէնմուր Զէրնոմորէճ սէֆինէսի պիր աղ կիթիլքէն սոնրա Պէօյիւքտէրէյէ ավէթ իյլէմէյ սիր։

—Կրան Տիւք Միխայէլովիչ հաղրէթլէրինէ իյիմայի վաղիֆէյի թէչէի ղրմիզընտա Եավէրանը Հաղրէթի Շէհրիեարիէն Ամէտա Ալի բաշա իլէ միրալայ ձէվատ պէյ վէ Բուսիա սէֆիրի քէպիրի Մ. Զինովիէվ պէօյիւք լիմանա գաւառ կիթմիշլէրիր։ Բօսթիսլավ սէֆինէսի Մաճար գալէսի էօնիւնտէն կէչմիկի զէման 21 բաբէ թօր էնտասը իլէ սէլամանմշլարը. խաթիճքամտաքի ասաքիրի Շահանէ թարաֆընտան իհթիրամաթը ասքէրիյէ իհրա օլընմըշ սբր։ Բօսթիսլավ սէֆինէսինտէ էվվէլքի կիճէ քէչիսէ օլընան զիյաֆէթտէ Բուսիա սէֆիրը քէպիրի իլէ ճէնէրալ գօնսօլօր Մ. Լակոմսքի, պիրինճի վէ իքինճի թէրճէմանլար վէ սէր քաթիպ վէ սթաչէ միլիթէր վէ սթաչէ նավալ իլէ սէֆարէթին պաղը էքքանը հաղրը պուլընմըշլար սբր։ Սէֆինէստէ պուլընան օրքէսթրօ թարաֆընտան միւքէմմէլ բարչալար թէրէնիւմ իսթիմիշ սբր։ Սէֆինէ թարաֆընտան էլէկթրիք զիյալարըյլա սէվահիլ թէնվիր իսթիմիշ սբր։

—Սէֆարէթիսանէ իւչինճի թէրճէմանը Մ. Զերպանթցի՝ Կրան Տիւք հաղրէթլէրինին եավէրլէրինտէն պիրինի իլէ պէրապէր սէֆարէթիսանէյէ զիյարէթէ կէլէն զէվաթըն իսթիմէրինի եաղմալարընա թախսիս իսթիմիշ օլան ալպտա վաղը իմդա իտէն սիւֆէրայա Կրան Տիւք հաղրէթլէրինին գարթը պրագմըշ սբր։

ՊԱ. ԻՐԱՏԷՅԻ ՍԷՆԻՑԷ Տէվլէթի Ալիյէ խըրմէթինէ ալընան եավէրանը հաղրէթի Շէհրիեարիէն Ալմանիալը Մէամիր պէյէն խարճ բան թէվֆիյէ օլընարագ, մահալը մէմուրիյէթի օլան տէօրտինճի օրատույա գարիպէն ալիմէթ էյլէհէյէք ա՛ր։

ՍՕՂՈՒՐ ՀԱՎԱ. ՏԷՐՕՂԼԱՐԸ.—Իսկիլթէրա սէվլէթի թէպասընտան Մ. Պէյքը՝ սօղուք հավա թէրաքքիսի իթիրմէք իչիւն, Պէյօղլու վէ Գալաթա ճիվարընտա իւչ ատէտ տէրօղար եաքարըմագ իւզրէ իմթիեազ թաւէպ իթմիշ սբր։ Իչպու իմթիեազ՝ 30 սէնէ միւտտէթլէ մէզքիւր Մ. Պէյքըրին էվլատլարը իսմինէ ալընաճագ սբր։

Պու պապտէքի էվրագլար Պաղը Ալիյէ կէօնտէրիլմիշ սբր։

ՄՈՒՀԻՄ ՊԻՐ ՏՕՂԱՆՏԸՐԸՃԼԸԳ.—Գասըմ Բաշաեա եանդաշն քէօմիր դայրգլարընտան պիրինին սահիպի՝ բազար կիւնիւ կէզմէյէ կիտէրէք եէրինէ պիրատէրինի պրրագէր. ազ միւտտէթ օսնրա իքի՝ չախս կէլիպ, էյուպ մէքթէպի իչիւն քէօմիր ալաճագլարը պէյան իտիպ, 100 ի 35 ղրուշան բազարլըգ իտէրլէր, վէ պիր ւիրա տա բէյ պրագրպ կիտէրլէր։ Իրթէսի կիւնիւ իքի արգասաղ կէլիպ, 110 չուվալ քէօմիր թարմարրը, արգասաղն պիրի քէօմիր իլէ պէրապէր կիտէր վէ քէօմիրին գուսուրընը ալմագ իչիւն կէլտիյինտէ բարանըն գալանը տա վէրէճէյինի պէյան իտէր։ Հալպու քի, էքյիճէ պիր վաղրթ կէչտիքտէն սօնրա կէլէն կիտէն օլմադ։ Բէօմիրիւ կէօթիրէն իսէ, սօղրու Խասքէօյ կիտիպ քէնտի թանրընը քէօմիրճիլէրին պիրի իլէ բաղարլըգ իտուպ, 100ի 30 ղրուշա սաթմադա գանի օլուր։ Դանթար բուսուլասընը կէօսթէրմէք սրրասը կէլինճէ, քէօմիրճի՝ բուսուլասա տիկէր պիր իսմ եաղըմըզ օլսրընը կէօրիւպ, իչին իչինտէ պիր հէյլէ օլսրընը ֆէհմ իտէրէք, հէման բուսուլասա իսմի եաղրը օլան սարլ մալ սահիպինէ իսապէր կէօնտէրիր վէ սահիպի՝ պաշնա կէլէն չու ֆէլաքէթինէն զօլայճաճրգ եագընը գուրթարմագ իչիւն, իչի տէրագալ զապթիյա իսապար իտէր։

ԻԼԹԻՖԱՐԸ ՍԷՆԻՑԷ.— Պահրիյէ նաղբրը տէվլէթլու Հասան բաշանըն խանմալընը մէսմուրը Ալիի ճէնապը Բաուչահի պույրուլուրքան՝ գուրէնայի հաղրէթը Թաճտարիտէն ֆայիդ պէյ՝ փաչայի միւշարէլէյինին խանէսինէ կէօնտէրիլուպ իսթիֆարը խաթրլարընա թարաֆը Բաուչահիտէն ինայէթ պույրուլմըշ սբր։

ԲՕՍԹԱԼԱՐԸ խլան իթմէք իչիւն թէչքիլ օլան գօմիսիոն՝ Տախիլիէ նէզարէթը ճէվիլէսի միսխէչարը ամուճ. ֆուսատ պէյ էֆէնտի հաղրէթլէրինին թահրը բրյասէթինտէ օլարագ սալը կիւնի ագաը իսթիմա իթմիշ սբր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍՊԱՆ էմարէթի գաբուքէթիսատը Բէյօֆ էֆ՝ եագընտա չէհրիմիզէ կէլմիշ օլան ամմուզատէի մուվազգաթէն մուվազգաթէն մագբարէ իտէճէկինտէն, եէրինէ վէքեալէթէն կէլէն Բէյտիօֆ էֆէնտիյի սալը կիւն Սատրազամ տէվլէթլու ֆէխամէթլու փաչա հաղրէթլէրինէ թագտիմ էյլէմիշ սբր։

ՕՐՄԱՆ ՎԷ ՄԷՍՏԻՆ նէզարէթինտէ միսխախտէմ ալմանեալը Մ. Հէրմանըն գօնթրաթօսընը այնի միւատէթլէ թէճտիտ իթմէք իչիւն Իրատէյի Սէնիյէ չէրէֆտուսուր պույրուլմըշ սբր։

ԳՈՒՐՇՈՒՆ ՄԱՏԷՆԻ.—Տրապիզոն վիլայէթինտէ պուլընան գուրչի մատէնի պունատա ադատմ պա ֆէրմանը ալի Վէյշէ էֆ նին էօսխէսինէ իհալէ պույրուլմըշ իսէ տէ, մուգարրէր օլան բուսուրմը թէսվիյէ իտէմէիկինտէն Օրման վէ Մէստին նէզարէթի Վէյշէ էֆ նին իմթիյազընը ֆէսխ իթմիշ սբր։

ՖՐԱՆՍԱ. օրտուսընըն էօսխիմիզտէքի սեպտեմբերտէ իհրա իտիլէճէք պէօյիւք մանօվրալարընտա հաղրը պուլընմադ իչիւն տեվէթի Ալիյէ թարաֆընտան կէօնտէրիլէճէք մէմուրլարընը ինթիխապը հիւքիւմէթը Սէնիյէ թարաֆընտան թահրը միւզաքէրէյէ ալընմըշ սբր։ Ֆրանսանըն պու սէնէքի ասքէրի մանօվրասը սոն պէշ սէնէ զարֆընտա օլան մանէօվրալարընն էն մուհիմմի օլաճաք սբր։

ԲԱՒԻԱՆԹԸՄԸԶ հէրարէթին տէրճէյի սալը կիւնիւ էօյէյին կիւնէյտէ 33 վէ կէօվկէտ 28 սէրէճէ իսի. Ագչամ իսթիւ պիր բարչա պու հէրարէթ գէրբըմըշ սբր։

ՊՐՈՒՍԱՏԱՆ իչար օլուտրընա կէօրէ գօզա մանսուլընը զուհուրընան պէրու Գօզա խանընա կէթիրիլէն եաշ գօզանին մըգտարը պիր պուչուգ միլիոն քիլօ սէրէճէսինտէ իմիշ։

ԿԱԶԸՆ ֆիյաթը Բուսիատա էէնիտէն եիւքսէլմիշ վէ սուսամ ֆիյաթը տա տիւշմիշ սբր։

ԷՅՈՒՊ վաքօրլարը իտարէսինին 5 նումէրօրը վաքօրը սալը կիւնիւ սուքէսիմինտէն աչաղընընա հաբլ օլան ուֆագ պիր տէլիքտէն սու ալարագ պաթմագ տէրէճէսինէ կէլմիշ իսէ տէ, վաքօրքն թուլումպաը վէ կէրտէլլէրի իլէ սու պօչալարընը պէօյէճէ պիր գաղա չըգմագընը պէօյիւճ պիր թէվֆիքէնին էօնիւ ալընմըշ սբր։

ՄՍՏԱՄ էյէնի Զարիֆի կէչէն ֆաթա Բում Բաթրիգինէ վէրտիպ պիր զիյաֆէթտէ միսթէվէֆա զէվճէսինին վասիյէթի իւզէրինէ՝ Պէյօղլուտա պիր Բում խասթախանէսի թէճասիի իչիւն 2,000,000 ֆրանգ վէրմէյէ հաղը օլաուղընը Բաթրիգ հաղրէթլէրինէ պէյան իթմիշ սբր։

ՏԻՎԼԷԹԻ Ալիյէ իլէ Եունանիսթան հիւքիւմէթի պէյնինտէ ադտ օլունաճագ թիճարէթ մուահէտէսի հագդընտա իֆրաի միւզաքէրաթա մէմուր գօմիսիոն պիր միւտտէթտէն պէրի թէճիրբը միւզաքէրաթ իյլէմիշ իքէն էվվէլքի կիւնտէն իթիպարէն եինէ Խարիճիյէ նէզարէթինտէ տիվանը մուհասէպաթ բէյլիսի տէվլէթլու Հասան Ֆէհմի բաշա հաղրէթլէրինին թահրը բրյասէթինտէ օլարագ ինիգատ իսէրէք իֆրաի միւզաքէրաթի էյլէմիշ սբր։

ԱՍԱՐԸ ԱԹԻԴԱ. ԹԱՀԱՐՐԻՍԻ.— Պէրլին տար իւլ ֆիւնունը մուալիմէրինտէն Բրօֆ. Տէլիճին՝ Պաղտատ վէ Ուրֆա հիսէթլէրինտէ ասարը աթիգա թահարրի իթթիֆէնէ միուասասէի Սէնիյէի Հաղրէթի Խէլաֆէթբէնտի չէրէֆսուսուր պույրուլմըշ օլուպ, պու պապտէ լազըմ կէլէն սուհուլէթի իրայէ իթմէք իչիւն Պէրլին սէֆարէթի թարաֆընտան խարիճիյէ նէզարէթի ճէվիլէսինէ իչար իսլիմիշ վէ նէզարէթի միւշարիէյհատան տա Միւզէյի Հիւմայուն միսիրիյէթլիէ իսապար գէլընմըշ սբր։

ԻՍԿԻԹԻՍԱՐ ՎԷ ԳՈՏԷՐԲԷՕՑ ԹԸՐԱՄՎԱՅԸ.—Իսկիւտար վէ Գաղէօյ թրամվայը իմթիեազընա տայիր թիճարէթ վէ Նաֆիա նէզարէթի տայիրէսինտէթանզիմօրընան մուգավէէնամ վէ չարթնամէ իլէ օլ պապտէ եաղըլան մազպաթանին Պաղը Ալիյէ թագտիմ գէլընարը եաղըմըզ օլուպ, եվրագը մէրգումէնին պու քէրրէ թագտըմը իլէ Շուրայի տէվլէթ թանզիմաթ տայիրէսինէ հէվալէ պույրուլարը վէ օրաճա իյճապը իհրա օլընճաճը անլաշըլմըշ սբր։

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ԲԻԵԱՑԱ ՃԷՏՎԷԼԻ ՏԻՐ

Իզմիր, 7 յուլիս

ԱՖԻՕՆ.—Մէվրուսաթ կէչէն սէնէնին 1148 սէրէթինէ գարշը 583 սէրէթ օլուպ, հաֆթանին սաթըը տասի եաւընը 8 սէրէթէն իսպարէթ սիր։—Սալոնիքը Սրգաղ պիրատէրէրի, 2 սէրէթ էսկի Դարահիսար թալէֆօ 84—Ս. Սրգար— 2 սէրէթ էսկի Դարահիսար 84 վէ 4 սէրէթ վարիեէթ էսկի Դարահիսար 86 ղրուշտան։

ԱՐԲԱ.—Մէվրուսաթ 65000 սաթը 52,000, մէվճուտ 24,500 չուվալ սբր։ Ֆիյաթլար 9 1/2 ղուրուշտան ֆէվգէլատէ էքսթրալէր 16 ղուրուշա գատար—Պու սէնէ եէրլի մալլէրի տրաքընտա էքսթրա պէյազ մալ ազ օլաբընտան, կէլէն ուֆագ թէֆէք բարթիլէր 16 ղրուշա գատար պաթըլըյօր, իքի բարթի եէնի սուշագ մալը կէլտի իսէ տէ, սաթըլմասը։ Էսկիլէր 11—12 1/2 ղուրուշա գատար։

ՀԸՆԹԱ.— Մէվրուսաթ 12,000, սաթը 9500, մէվճուտ 26,000 չուվալ։ Ֆիյաթլար. Ուշագ՝ 50—64, Մէրսին՝ 45—52 վէ եէրլի 45—58 բարայա գատար աշաղըգ վէ օրթա մալլէր հաւէա սաթըլմայօր։

ԽԱՇԽԱՇ.— Պէյազլար 75—74 վէ սիյահլար 76 բարատան 700 չուվալ սաթըլաը։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՏԻՒՆԻՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԲԱՐԻՍ 23, Յուլիս.— Պիր դաչ հաֆթատան պէրի պուբատա պուլընան ասքթօր Լէյտա՝ պու կիւն Լանէյէ միւթէվէճճիհէն հարքէթ իթմիշ սիր։

ՌԻԹՐՈՊՈՒՐԿ.— Զար հաղրէթլէրի Շարլօթ գրուազէօրիւնէ ազիմէթլէ, Ալմանեա իմբէրաթօրը հաղրէթլէրինին մախտումը Առաղպէրտի զիյարէթ իթմիշ վէ պու միւնասիպէթլէ Բրէնսէ Սէնի Ան նիշանընը իհսան իյլէմիշ սիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Պու կիւն միւսթէնիքնամի նաղբրը իլէ վիւքէլայի սաիրէ հաղրը պուլընաբգարը հալտէ, լօրտ Միլնէրէ Շէհրիլիք իւնվանը իթասը մէրասիմի իճրա օլընմըշ սբր։ Պու միւնասիպէթլէ լօրտ Միլնէր պիր նուրթգ իրատ իտէրէք Ինկիլթէրանընն սուլէրը արզու իթմէքտէ օլաբընը հալտէ, իսթիգպալինի թէչիքէյէ իլգա իտէճէք միւատաթտա պուլընամայաճաղընը վէ մահարէպէտէն սօնրա Պօէրլէր իլէ քէմալը պի թարաֆի վէ լուսթուֆքեարի իլէ մուամէլէ իտուպ, անլէրէ սէրպէսթ զաճաղլարընը հիսս իսթիրէճէյինի պէյան իյլէմիշ սիր։

ԳՐԻՄԹԻԱՆԻՍ.—Սվէճ վէ Նորվէճ գրալը հաղրէթլէրի Տանմիկ մանէօվրալարընտա հաղը պուլընաճագ, վէ իմբէրաթօր Վիլհէլմ հաղրէթլէրինէ միսաֆիր գալաճագ սբր։

ՍԻՒԷՑԻՇ.—Գոնթ Վալտէրզէ՝ Ագասայի Շարգտան պուրայա մուվասէլէթ իտէրէք Ալմանեա գօնսօլօսը թարաֆընտան իսթիգպալ օլընմըշ սբր։

ՆԱԲՕԼԻ.—Պու կիւն էօյլէսէն սօնրա Մ. Գրիսբէրին անվալը սբհհիյէսի հաղրընտա նէյր օլընան բաբօրա կէօրէ, միւամալէյէրին զաֆը գալպի տէվամ իսթիյօր։ Անվալը սբհհիյէսի պիր ազ էյիլէշմիշ սիր։

ԲՕՄԱ.— Մ. Գրիսբի պաղբրսագ նէզլէսինտէն մուղտարբպ պուլընմագտա վէ հայաթընտան դաթի իւմիտ օլընմագտա սբր։

ԳՕՐԷՆՀԱԿ.— Գրալ հաղրէթլէ՛րի վիւքէլայի ճէսիսէնին էսամի ճէվէլինի թասդիգ էյլէմիշ սիր։ Մ. Տինկէր պաշ վէքիլէթի վէ խարիճիյէ նէզարէթի մէմուրիյէթէրինի տէրէօհտէ էյլէմիշ սիր։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԲԱՐԻԶ, 24 յուլիս.— Մասամ Գրիւկէրին վագոնը վէֆաթընտան տօլայը Ֆրանսա ճիւմուրիյէթի բէյսի Թարաֆընտան Մ. Գրիւկէրէ պէյանը թաղիյէի հավի պիր թէլէկրաֆ քէչիսէ իսիլմիշ սիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Բրէթօրիատան քէչիսէ օլընան պիր թէլէկրաֆնամէյէ կէօրէ, Պօէր ժէնէրալը Շիբբրսն թահթը գօմանտասընտա պուլընան միւֆրէզ թարաֆընտան Պօֆէրթօրինին չըմպընտա պիր միւհիմմաթ վէ էրզագ վաղօնը զապթ օլընմըշ սբր։ Իւչ Ինկիլիզ թէլէֆ վէ 10 քիչի տախի մէճրուհ օլմուշ սբր։

—Լօրտլար մէճլիսի՝ հիւքիւմէթ թարաֆընտան թագտիմ օլընան ուսմանը մալիյէ նէզամնամէսինէ տաբի լայիհայը իքինճի գրաաթլա գապուլ իթմիշ սիր։

ԳՕՐԷՆՀԱԿ.— Մ. Տօնճէրին թահթը բրյասէթինտէ օլարագ մուխալիֆ ֆիրքա գատան միւբէքքէպ պիր հէյէթի վիւքէլա թէչքիլ օլունտը։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՄԸ

Էսկ. Ուսմ. միւն ազչ. գար.	26—35 1/2
» » » էն ճիւքէլ	26—36 1/2
» » » էն աշաղը	26—33
Բուսմէլի չըմնէն ազչմ գունտ.	104—
» » էն ճիւքէլ	104—62
» » էն աշաղը	104—

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիսնը Օս. լիր.	13—10
Սիկարէթ Ա.	—88
» Բ.	—48
Թրամվայ	5—85
Ժուլանա	1—70
Օպլիկասիոն Թրամվայ	474—
Ասիբանա	3—80
Դրէսի ժէնէրալ	0—12
Սօսիէթէ Օթօման Ինկ. լիր.	0—10
Լօրիսմ	67—
Պանգ Նասիոնալ սը Կրէդ	407—
Թրանզվալ	83—50
Բըսթրմ Թանվիլթը	462—
Դրէսի Ֆոնսիէ Էմիլսիէն	262—
Անատօլը չըմ ագսիսնը	9—35

ԱԳԶԷԼԷՐԻՆ ՖԻԾԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	ղշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—08
Մէթալիք	102—
Ինկիլիզ լիրասը	110—
Ֆրանսըզ ալթունը	87—22
Բօլ	90—30
Գրէմից ալթունը	51—
Գարպոն գայմէսի	8—59

ԷՎԼՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՄԸ

Լօնտրա 23 յուլիս

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	92—81
Օսմ. էսհամը այբլար	24—37
» » գաբանտը	24—37
» » » Բ	49—50
» » » Գ	26—75
Օսմանլը Պանդասը	11—12
Մըսրը տուշ. մուքթահրտէ	105—87
Պուլկար իսթիգրազը	83—
Դամպիս Բարիզ 3 այ վատէ	25—350

ԴԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	109—12
Բարիզ 3 այ վատէլի	23—12
Ֆիօրէն Մանտա	18—62
Վիէննա էչքի (գուրօն)	21—67

Բարիզ 23 յուլիս

Ֆրանս էսհ. 4% ֆիր.	100—52
» » 4 1/2 %	101—60
Եէնի Օսմ. էսհամը այբլար	25—15
» » գաբանտը	25—15
Բուսմէլի չըմէնտրֆէրի	105—50
Օսմանլը Բէժիսի էսհամը	313—
» Պանդասը	530—
Դրէսի Լիոնէ	1016—
Իթալիա էսհամը	96—70
Բուիորիթէ Թիւրք	498—
Օսմանլիյէ	472—
Տաւան Օթօման	517—
Սբանսօլ	71—35
Թրանսվալ	84—75
Դամպիս 3 այ վատէ	25—165
Դրէսի

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ԻՆ
Ի ՊՈԼԻՍ
Թանգարան

ՎԱՃԱՌԱՆԻՆ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ և եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենամաքուր հոտեղէններ ինչպէս նաև թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ ծաւռներ։

Տեսակի աղնութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց ժամուութիւնը։ Փափաքողներուն քաթալօկը ձրի կը ղրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրօտի Պաք և Կ. Ինճիճեան Որդիք վաճառատունները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի տարեւ, ուր պիտի դտնեն նմոյշներու յուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻՉ.—ՊՊ. Լաքառիէա Որդի և Ընկ.
28, Ռիւ Շաթօտէն։
ՊՈՄՊԱՑ.— ՊՊ. Ապքար և Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Դալֆաեան.
ԳԱՀԻՐԷ.—Պ. Հ. Ռազանթալ.
ՌՈՒՍՃՈՒԿ.— Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.— Պ. Կէոռն Արտիթի.
ԶՄԻՌՆԻԱ.— Պ. Հայտրիխ Վառնինկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ.— Պ. Տէնօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՍԿԷՆԻՊ.— Պ. Մ. Քարուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ.— Պ. Ֆրանքէլ Շեֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՆ.— Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբարք։
ՏՐԱՊԻԶՕՆ.— Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան.

11—24

ԵՒՐՄԻ ՊԷՇ ՍԷՆԷԼԻՔ ՄՈՒՎԱՖՓԱԳԻՅԷԹ

Էսկի վէ եէնի պէյ սօղուգլըղը վէ անոնն վէյիսի նէթիճէլէրի հագգընտա 25 սէնէտէն պէրու իմբա օլունան թէճրիւպէլէր նէթիճէսի օրնագ իւզրէ թարաքը աճիպանէմանէն իյմալ օլունան «Գաբսիլ Տօքթօր Զիա»տան իսթիմալ իտիպ չիֆա պուլան բէք չօք զէվաթ թարաքնտան մուսատագ պուլունտրղը վէ մէղքիւր դաբսիլ էվրօբատան ճէլպ իտիլէն պու կիսի էտիւէյի խուսուսիյէյէ գաթ էնտէր գաթ ֆայիդ վէ միւրէճճան իտուկինտէն կէրէք եէնի պաչլամըշ վէ կէրէք սէնէլէրէ էսկիմիշ պէյ սօղուգլըղընը պիր տանա թէփմէմէք վէ իտար եօլու մէսանէ վէ եուսուրթալարա հիշ զարար վէրմէմէք իւզրէ գաթիէն թէշվիյէ էյլէսիյինտէն մուհիթէրէմ էհալիմիզի պիր թագրմ չարլաթանլըգլարու իզֆալ վէ իղրար իտէն իլանլարա ալանամամալարընը խալիանէ թավսիյէ իտէրիմ. պիր դութուսը իտարթա քեսֆի տիր։

Ուսուսի սէբօսը, Ստամպօլտա Ճըղալ օղլունտա, Ասըր էճզախանէսի տիր. Պահճէ-Գաբուսընտա Քիւչիւքեան Մխքճեան էճզախանէսի իլէ պաչլըճա էճղա տէրօլարընտա վէ էճզախանէլէրտէ սաթըլըր։

ԳՈՒԹՈՒՍԸ 15 ՂՐՇ. ՏԸՐ.

Թաչրատան թօխտան վէ բէրբէքնտէ սրբարրդ գապուլ օլունուպ սիւրաթը միւմքիւնէ իլէ կէօնտէրիլիր։

Էջղոճը Ա. ԳՕԼՕՅԵԱՆ
16—20

ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ = SALIBORINE

Էճզաճը ՎԱՄԻԼԱՌԻ ԹԷՕՏՕՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՇ թարաքնտան թէրթիպ օլունմըշ տըր

ՄԷՃԼԻՍԸ ՍԸՇՇԻԷԻ ՈՒՄՈՒՄԷՅԻ ՇԱՀԱՆԷՆԻՆ ՐՈՒԽՍԱԹԸՆԸ ՀԱՒԶ ՏԻՐ

Մէնհոր գօֆԹՐՐԼՐ Թարաքնտան Բահանի վէ Բաստէք օլանմըշ դըր

(ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ) ամէնիլէն թօղ՝ ամբէրլրը Ռէբէնի ասը էնմիպէն հալընըդ բարմագլարըն արասընտա հասրլ օլան ֆէնա գօգուլու հարըշդան մասատէլէրինի, իւֆիւնէթ, բիչիք վէ գաշընմալարընը տէֆ իյլէր։ Պուհնտան պաչգա, բարմագլար արասընտա նասրը վէ նասրըլաշմըշ ատրիլէրի չըգարընը, սէրպէսթճէ կէղիէպիլիր։

(ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ) գօչթուգ ալթընտա վէ սաիր գարալը մանարդէրտէքի բիչիքլերի, գօգուլարը խալիքլերի վէ գաշընմալարը տասի գաթի սուրէթամ տէֆ իյլէր։

(ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ)ի գուլլանանլար՝ ամբէրլրը Ռէբէնի քէսմէտէն հասէսինի թասարիգ իթմէքտամ տիրլէր։

Սուրէթի իսթիմալի գուԹունը տէրունինտէքի թարիֆատան անլաշըլըր։

Ուսուսի սէբօսը Ֆընտրգլրտա 55 նուսմէրօլու Վասիլաքի Թօտորիտէս էճզախանէսի վէ պաչլըճա էճզախանէլէրտէ, էղա տէբօլարընտա վէ Պօն Մարչէ տէ գուԹուսու 5 (տէչ) ղրուշա, Թաչրա էճզախանէլէրինտէ վէ էճզա տէրօլարընտա 6 (ալթը) ղրուշա սաթըլմագդա տըր։

Թաչրատան 6 ղրուշըգ բօսթա բուլու կէօնտէրէնէ պիր գուԹու ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ կէօնտէրիլիր։

عافيت حلبى

ԱՖԻՅԷԹ ՀԱՊԼԱՐԸ

Ինգրպպագա տիւչար օլուպտա թէտավիմնտէ իմալ իտէնէր վիճուտարընը զէհիրլէմէքտէ պուլունտուգլարընա էմին օլմալը տըրլար - զիրա թապպիյաթն իւլաֆընտա օլարագ կիւնլէրճէ միտէ վէ պաղրբագլարտա պիրիբիպ գալան եկմէքլէր վիճուտա ղրտա օլուտպա անը պէսլէյճէմէք եէրտէ պիլաքիս զէհիրլի միգրօպալար բէյտա իտիպ թէտրիճէն գանը պօղարար վէ իչթիհասըզլըգ, միտէ ֆէտատը, սանմը, եարբմ պաչ ագրբսը, գարբն չիչկինլիի, պաչ սէօնմէք, միտէ պուլանթբսը, կէօզ գարարթբսը վէ սայիր էմրազը տասի իմիտաճ իտէր։

Շէհրիմիզ պիրինի սրնրի էճզաճըլարընտան Անտօն Գօլօրեան էֆէնտինն իսթիրաքբտէսի օլուպ մէճլիսը Թըպպիյէի Շահանէսէնն թաստիգ օլունան Ակֆիյէթ հապլարընն իսթիմալի ինգրպպագ պասուր վէ անտէն թէվէլիա իտէնէք հասթալըգլարտան մուհաֆազա իտուպ միտէ վէ պաղրբսագլարը թագվիյէ վէ հալ թապիխնէ իրնա իտէրէք թասամը սէրէճէյի մաթլուսպէտ հալմ իթիտրիր. ուսուսի սէբօսը Տէրսաատէթատ Ճըղալ Օղլունտա Անթուան Գափրանանցն Ասրը էճզահանէսիտիր, Պահճէ Գաբուսընտա Քիւչիւքեան, Միսքճեան վէ Մէրնամէթճեան էճզախանէլէրի իլէ պաչլըճա էճզա տէրօլարընտա վէ էճզահանէլէրտէ սաթըլըր։

Թաչրատան թօխտան վէ բէրբէքնտէ սրբարրդ գապուլ օլունուր։ 8—20

Գ—Ռ—Ռ—ը (5) ղրուշըգ

ԲԱՐԻՉ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՍՄՈՒՄԻՍԻ
1900

ՍԱՏԷ, ՄԷՔԻՆ, ՍԷՐԻ, ՇԱՏԻՖ
ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԷՃՀՈՒՐ ՏԻՔԻՃ ՄԱՔԻՆԱՍԸ
ՆԻՒ-ՀՕՄ

Մէղքիւր Սէրկիի Ուսմումիսինտէ Ֆիւքեաֆանէքը, HORS CONCOUR բէգապէթիկ գաղանմըշ տըր։

Էն ուֆագ թէֆերրուանթընա գատար էմալընա թէվէֆֆիւգ իտէր

Թիւրքիա իչին եէկեանէ անէնքասը Ց. Կ. ՄԻՆՆԵԱՆ Էվլատլարը

Մէրքէզի ֆիրուանթը Սթանպօլտա, Պահճէ Գաբուսընտա, Համիտիյէ ճատատէի, Ն՝ 7 Թամատէյ խանթը իւզէրինտէ

ՇԻՄՊԷԼԷՐ Իպմիթտ, Սիլիվրիտ, Աֆիոն Գարահիսարտա վէ սաիրէ Թամիր վէ էօյրէթմէսի մէճճանէն տիր

ՈՒԷՍԹԷՐՆ

1851
TORONTO WESTERN LONDON

ԲԱՐԼԱՍԷՆԹՕՆԷՆ ԳԱՐԱԸ ՄԱԽՍՈՒՍՈՒՄԵՑԼԻ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆԴՐԱՏԱ
1851ՏԷ ԹԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՆԸ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻՋ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թագմին օլունան զիյանլարընն մէճմուի	Լիւ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ագէտ վէ հասրլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Քեամիլէն թէէսիյէ օլունմուշ սէրմայէ	» »	410,000

Թուրքիա շիւպէսինին միւտիրի ուսմանիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Իսթանպօլ, Պահճէ Գաբու, Անանիասի խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաչրաբարտա իչկիլիզար վէ միւթէպէր ատէնթէլէր արանըմագդա տըր

ԻՄԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մասրուֆ Ֆրանսը վէ Ամման գումբանիաբընն սէրմայէսի հասրլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալտէ Ուէսթբրընքի 125 % տիր։ Իշթէ պու հագիգաթ Ուէսթբրն բագիպլէրինտ թէֆէվվիւգ իթմէյէ էն պէօյիւք թէէմինատ տըր։

Հէր չէտտէ մուհաֆազամի սրհէմէ չալըշմըշընը կիպիվ, սիկարա քեաղըլարընն տասի նաֆի օլմալարընա իթինա էտինիզ։ ՏԻՒՔ է ՊՕՆ վէ ՊԷՅԱՋ ԳԱՊԼԸ ՊՕՆ նամը իլէ սիկարա քեաղըրընը թավսիյէ իտէրիզ։ 10—50

ՔԻՄԻ ՊՈՒԼՄԱԼԸՍԸՆԸԶ

Աղղընրզն գօզմամասընը, տիւէրլինիզին խառթալըգտան գիւլլիէն արի գալմասընը արգու իտէր իսէնիզ Պաղչէ Գարբուսընտա Նիզամիէ գարագոլը գարչու քէօչէսինտէ 1 նուսմէրօլը մասհալը մախատատա տիչ Թապիպի

ԽԱՉԻԿ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ ԷՖԷՆԴԻՅԻ

պուլմալըընըզ։

Մուսմանլէյէ Մէքթէպի Թըպպիէի Շահանէսէն մէէղուն օլուպ, հիչ պիր ազրը հիսս իսթիրմէքտիզին տիչ չէքմէքտէ մուհիտի պուլունտրզը պիր իլան իլէ եալընըզ իւքի տէֆատատ էն չէտտա տիչ ազրբլարընը քէսմէքտէ, «սօրրիիմ»կիպի հէր նէվ տիչ էթի խասթալըգլարընը թէտավիլ իսթմէքտէ վէ ֆէնդին էն սօն ուսուլի իւզրէ վէ նէվիտատ տէֆթարը իլէ տիչ տօլրբրմագդատ տըր։

Էնվալի թագմա տիչ վէ չէնէ իմալընտաքի մէհարէթի քեամիլէսի ուսմամ միչլէրիէրինին հիւսնիւ թէվէճճիւնինի ճէլպ իսթմէքտէ տիր։

Ճուտատա կիւնէրի մուսէյնէխանէտէ բազար կիւնէրի սէ կէսկի Բաչատատա Համամ ճատատէսինտէ, 15 նուսմէրօլը խանէպինտէ միւրաճաաթի իտէն ֆուգարայը մէճճանէն թէտավիլ իտէր։ Սապէնարը տատթ $1\frac{1}{2}$ գատար վէ ագչամը տատթ տատթ 11տէն սօնրա հէր վագրթ խանէսինտէ պուլունուր։

Գ Ի Ս Ա Կ

Մարդ-Ռինդ դանէն օրէրա
ՀԱՑ. Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Առաքել էֆ. Գաբրիէլեանի ձեռնակը
ՄԷՐՁԱՆ, ԵԱՎԼԸԶ ԽԱՆ, ԹԻՒ 10
Գին 5 դահ.

ՏՕՔԹՕՐ ԶՕՊԱՆՕՂԼՈՒ

Մուսիւլէյէ փարիսէ միւտէթը մէտիտէ էմրազը տախիլիէ վէ ասապանէ քէսպի իսթիսաս իյէյուպ սարա, էրբազմօս, խիէրիք, եարբմ պաչ ագրբսը, նիւզիլ, ուլդուսուզլուգ, ուլգուտա կէզմէմէք, չօճուգլարընն իտրար թրդմամամալարը վէ էնվաի սինիրնասթալըգլարընը էլէկթրիք իւլէ թէտավի իյէէտիյի կիպի միտէ սուլարը, վէ միտէ սուլունընն արթմաը վէ էբիլիէսի, պաղրբսագ, գալպ, ագ վէ գարաճիյէր վէ պիւլիճիմէ էմրազը տախիլիէի սաիրէի ֆէնը թրպպրն էն սօն քէչֆիլաթը իւզրէ հէր կիւն սապահան էօյլէնէ գատար իսանպօլտա օգճիլէր պաղնտա (Պաղպիտ) վէ ուզուն չարշուտա (Մէրիտի) էճզախանէլէրինտէ վէ էօյլէսէն սօնրա, պէյ օղլու ճատատէի քէպիրտէ Օտիօն թէաթրօսու գարշուսընտա 165 նուսմէրօլու Մուսլինէխանէի խուսուսիէսինտէ միւրաճաաթ իտէն խասթէկէանը գապուլ իյէր։

Մուսլինէխանէի խուսուսիէսինտէ հէր նէվ թէտավիի էլէքթրիկի վէ էլէքթրիկ պանէօսու մէվճուտ տուր։

ՄԷՔԵԱԹԻՊ ԲԸՊՊԻՏԷՅԻ ՇԱՀԱՆԷ
ՍԷՐԻՐԱԹԸ ՃԻԼՏԻՃԷ
Վէ
ԷՖԷՐԷՆՃԻՃԷ ՄՈՒԱԼԼԻՄԻ

Ֆրանս Տէրէ վէ Ֆրէնկ Խուրլուբէրբը
ճէմիյէրի ալլյի մանապէրէրինէն

ՏՕԳԹ, ՋԷԼԱԼԵՏՏԻՆ ՄՈՒԽԹԱՐ

Ճուտատա իրթէսի) կիւնէրի սատթ
Բազար իրթէսի) 9 տան
Զարչէնպիհ) $10\frac{1}{2}$ գատար
Բէնչէնպիհ = սապահան 6յա գատար
Սալը = սատթ 7տէն $10\frac{1}{2}$ գատար

Իսթանպօլտա, Ճուղալ օղլունտա Իրան սէֆարէթխանէսի գուրպլինտէ Շերէֆ էֆ. սօգաղալընտաքի 18 նուսմէրօլը խանէսինտէ

խասթա գապուլ իտէր

ՆԱՏԻՐ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
Բէրա, Մէյդ-Փուրդ, Կալբա
Սէրայի էնդ, Թիւ 255.

ՄԻԱՅՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

6 հատ Գաղիէ պատկեր		30
6 » Վիզիթ	»	20
12 » Մինեոն	»	15

Վեց հատ գաղիէ պատկեր ստանալ տուող մը 50 ղրշ. Եւ վճարելով կրնայ 40×50 մեծութեամբ «ակրանտիզըման» մը ունենալ։

ՆԱՏԻՐ լուսանկարչատունը իր չինած գործերուն գեղեցկութեան համար ու Եւրոպան. զանազան լուսանկարչական մրցումներու մէջ բազմաթիւ միտալներու արժանացած և ԼԱՒ ու ԱԺԱՆ գործ շինելու մէջ ԱՆՄՐՑԵԼԻ մէկ հատիկ հաստատութիւն մը եղած է քաղաքիս մէջ։

11—24

Հրատարակութիւն
ՓԻԼԻՊՈՓԱՑԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԸ
Հոգեւորական Վէպ
Հեղինակ Բօլ Պուրժէ
Թարգմանեց Օննիկ Զէյթէ-Սարֆ
Գին 6 ղրուշ
340 էջ ութածալ

Վստահ ենք որ այսքան դիւրամատչելի գնով համակրելի թարգմանչին այդ հրատարակութիւնը ընթերցող հասարակութեան կողմէ արժանի ընդունելութիւն պիտի գտնէ, որու համար հեղինակին և թարգմանչին անունները արդէն գրաւականներ են։

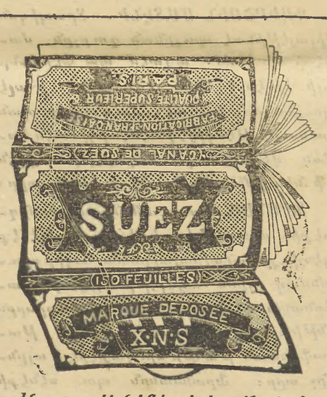

Էն ալա վէ նէֆիս իրէքտէն մամուլ ՊԱՖՐԱ վէ ՍՈՒՎԷՅՇ քեաղըտարը հալընըզ սիկարա մէրագլարընը մէմնունն էտէպիլիր։ Պու քեաղըտարն ֆէվվէքլատ միւսսէրիյէթի մուգալիսէրինին արթմաընա սէպէպ օլմըշ օլարընան, գարագլարը տէրունինտէքի ուէֆէր մէնրինտ վէ ալամէթի ֆարրգայը այիրէյէ տիգգամ օլունմասը թավսիյէ լընըր։ 17—54

)(64)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԷԲԵԱՐԻ»

ԿԻ ՏԸ ՍՕԲԱՍԱՆ

ԿԵԱՆՔ ՄԸ

Որպէս զի որդեգրող մայրը չըսպառի, տասնը հինգ օր ետքը չնիկը կաթէն կտրեցին, և Ժանն ինքն իսկ ստանձնեց զայն ծծմակով սընուցանելու հոգը։ Զայն Թօթօ անուանած էր։ Բայց ապառնը փոխեց այս ապատական անունը և «Սպանդ» մկրտեց։

Երէցը չեկաւ այլևս, այլ, հետեւեալ կիրակին, բեմին բարձրէն, չարօրհնէնքներ, անէծքներ և սպառնալիքներ արձակեց դղեակին դէմ, ըսելով որ ան հրաչէկ երկաթին շարժական է, բանադրելով պառնը, որ սակայն զուարճացաւ ասոր վրայ, և սքօղումով մը, ու վախկոտութեամբ ակնարկելով Ժիւլիէնին սիրային նոր յարաբերութիւններուն։ Դերկոմսը վերջին ծայր զայրացաւ, բայց ահռելի դայթակղութեան մը երկիւղը մարեց իր բարկութիւնը։

Անկէ ետքը, երբեմն երբեմն քարոզներուն մէջ, երէցը շարունակեց իր վրէժխնդրութեան ազդարարութիւնները, կանխագուշակելով որ Աստուծոյ ժամը կը մօտենար, և թէ իր բոլոր թշնամիները պիտի պատժուէին։

Ժիւլիէն արքեպիսկոպոսին յարգալից, բայց աղդու նամակ մը գրեց։

Եւ Աբբա Թօլպիաքը իբր անչնորհք մը, սատուեցաւ։ Ու լռեց։

Հիմա իրեն կը հանդիպէին, երբ մենակուկ երկար շրջաններ կ'ընէր, ծաները քայլերով ու ջեռմեռանդ դէմքով մը։

Ժիլպերթ և Ժիւլիէն իրենց ձիով պտոյտներուն մէջ կը նշմարէին զայն, երբեմն հեռուէն՝ երբ ան սև կէսի մը պէս կ'երևար դաշտին անդիի ծայրը և համ խարակին եզերքը, երբեմն երբ իր աղօթագիրքը կը կարդար նեղկուկ ծմակի մը մէջ ուր մտնելու կ'երթայրն իրենք։

Այն ատեն սանձերը կը դարձնէին անոր մօտէն չանցնելու համար։

Դարուանը եկեր էր, որ կը վերկենդանացնէր իրենց սէրերը, զիրենք ամէն օր իրարու գիրկ նետելով, մերթ հոս, մերթ հոն, պատսպարանի մը ներքև՝ ուր կուզէին իրենց արշաւը։

Որովհետև ծառերուն տերևները տակաւին թափանցանց էին և խոտը խոնաւ, և այպէս չէին կրնար, ինչպէս ամրան մէջ, երթալ անտառակին թաւուտքներուն մէջ թաղուիլ, շատ անգամներ, իրենց գիրկընդխառնումները ծածկելու համար, հովիւի մը շարժուն հիւղակը կ'ընտրէին, որ լքուած էր աշունէն ի վեր։ Վօքթի բլուրին գագաթը։

Անիկա հոն բոլորովին մենակ կը մնար՝ իր անխներուն վրայ բարձրացած, ճիշտ հո՛ն՝ ուրկէ կը սկսի ձորակին արագ վայրէջքը։ Անոնք հոն յանկարծակիի չէին կրնար գալ, որովհետև կրնային ամբողջ դաշտը տեսնել։ և հիւղակին թեւերուն կապուած ձիերը կը սպասէին որ պէտ զի անոնք յոգնէին ա՛լ համբարելէ։

Բայց ահա օր մը, այն պահուն ուր անոնք կը թողուին այս ապատանը, Աբբա Թօլպիաքը տեսան որ նստած էր ու գրեթէ ծածկուած բլուրին ծովային կնիններուն մէջ։

—Պէտք է որ մեր ձիերը փոսին մէջ ձգենք, ըսաւ Ժիւլիէն, անոնք կրնան մատնել մեզ հեռուէն։

Եւ, սովորութեան համեմատ, կենդանիները թփերներով լեցուն հովտին մէկ ծալքին մէջ կապեցին։

Յետոյ իրիկուն մը, երբ երկուքը մէկանց Վրիլէթ կը մտնէին, ուր մէկտեղ պիտի ճաշէին կոմսին հետ, Էթուվանի երէցին հանդիպեցան որ դղեակէն դուրս կ'ելներ։

Մէկ կողմ կասնեցաւ՝ զանոնք ձգելու որ անցնին. և ողջունեց՝ առանց իր աչքերը անոնց հանդիպցնելու։

ՄատանդուԹիւն մը դիրենք պաշարեց՝ որ ցրուեցաւ շուտով։

Բուռն հովով օր մը (Մայիսի սկզբնաւորութիւնն էր յետ-միջօրէի մը), Ժանն նստած կը կարդար, երբ յանկարծ նշմարեց Կոմս որ Ժուրվիլը որ իրեն կուգար ոտքով, և ա՛նքան արագ որ կարծես թէ դժբաղդութիւն մը պատահած է։

Անմիջապէս վար իջաւ զայն ընդունելու համար, և, երբ անոր դէմ ելաւ, զայն խենթեցածի պէս դուռ։ Մուշտակէ խոշոր գլխանոց մը դրած էր, զոր միայն ատենին մէջ կը դրէր, որսորդութեան պուղը հագած, և ա՛նքան ուժգոյն էր որ իր չիկագոյն ընչացքը որ իր կարմրորակ այտին վրայ կը անկուէր, բոց մը կը թուէր ըլլալ։

Եւ իր աչքերը խոլորցեր էին, կը գլորէին, մտածումէ կարծես զրկուած։

Կանգնեց.

—Կինա հոս է, անանկ չէ՞։

Ժանն, խելքը կորսնցուցած, պատասխանեց։

—Բայց ո՛չ, ես այսօր չի տեսայ բնաւ զինքը։

Այն ատեն նստեցաւ, որպէս թէ սրբունքները խորտակուած ըլլային, հանեց գլխարկը, և թաչկինակովը ճակատը սրբեց, քանի մը անգամներ. մեքենական շարժու ձեւով մը. յետոյ ցընցումով մը ոտքի ելաւ, դէպի մանկամարդ կինը առաջացաւ, երկու ձեռքերը պարզած, բերանը բացած, պատրաստ խօսելու, անոր խոստովանելու ահռելի վիշտ մը, յետոյ կասկեցաւ սեռումով մը նայեցաւ ու տեսակ մը զառանցանքով ըսաւ.

—Բայց ձեր ամուսինն է... դուք ես...։

Եւ դէպի ծովուն կողմը փախաւ։

Ժանն վազեց զայն կեցնելու, կանչելով, լալով, սիրտը սարսափէն խորտակուած, ու մտածելով.

—Դիտցած ըլլալու է ամէն բան, ինչ պիտի ընէ արդեօք։ Օ՜հ, միայն թէ չի գտնէր զանոնք։

Բայց Ժանն չէր կրնար անոր հասնիլ, իսկ միւսը, առանց զինքը լսելու, իջերամէն անդին անցաւ. յետոյ կնիններուն վրայէն հակայի քայլեր առնելէ ետքը, խարակին քով հասաւ։

Ժանն, խեղճը կորսնցուցած, պատասխանեց։

—Բայց ո՛չ, ես այսօր չի տեսայ բնաւ զինքը։

Այն ատեն նստեցաւ, որպէս թէ սրբունքները խորտակուած ըլլային, հանեց գլխարկը, և թաչկինակովը ճակատը սրբեց, քանի մը անգամներ. մեքենական շարժու ձեւով մը. յետոյ ցընցումով մը ոտքի ելաւ, դէպի մանկամարդ կինը առաջացաւ, երկու ձեռքերը պարզած, բերանը բացած, պատրաստ խօսելու, անոր խոստովանելու ահռելի վիշտ մը, յետոյ կասկեցաւ սեռումով մը նայեցաւ ու տեսակ մը զառանցանքով ըսաւ.

—Բայց ձեր ամուսինն է... դուք ես...։

Եւ դէպի ծովուն կողմը փախաւ։

Ժանն վազեց զայն կեցնելու, կանչելով, լալով, սիրտը սարսափէն խորտակուած, ու մտածելով.

—Դիտցած ըլլալու է ամէն բան, ինչ պիտի ընէ արդեօք։ Օ՜հ, միայն թէ չի գտնէր զանոնք։

Բայց Ժանն չէր կրնար անոր հասնիլ, իսկ միւսը, առանց զինքը լսելու, իջերամէն անդին անցաւ. յետոյ կնիններուն վրայէն հակայի քայլեր առնելէ ետքը, խարակին քով հասաւ։

Ժանն, ծառատնկուած առուին վերայ կանգնած, աչքերովը անոր հետևեցաւ բառական ատեն. յետոյ, զայն կորսնցնելով, վերադարձաւ, անկութեամբ չարատանջ։

Կոմսը դէպի աջ դարձած էր, և սկսած էր վազել։

Մրրկածուփ ծովը իր ալիքները կը գլորէր. խոշոր ու սև ամպեր կը հասնէին յանկարծ արագութեամբ մը, կ'անցնէին, իրարու ետեւէ։ Եւ անոնցմէ իւրաքանչիւրը բուռն տեղատարափ մը կը մաղէր բլուրին վրայ։

Հովը կը փչէր, կը հեծէր, կը դերծէր խոտը, ու մատղաշ հասկերը կը հակեցնէր, և կը տանէր, փոփուրի կղզիներու պէս, մեծ ճերմակ թռչունները՝ զոլս մինչև հեռուները կը քշէր։

Եւ անձրեւի հատիկները, որոնք իրարու կը յաջորդէին, կոմսին դէմքը կը մտրակէին, և իր այտերն ու ընչացքը կը թրջէին՝ ուրկէ ջուրը կը վազէր, աղմուկով կը լեցնէր իր ականջները և խառվքով՝ իր սիրտը։

Հո՛ն վարը, իր առվեւ, Վօքթի հովիտը իր խորունկ կոկորդը կը բանար։ Բան մը չի կար մինչև հոն, բաց ի հովուի խրճիթ մը՝ մակաղատեղի մը մօտը, ուր ոչխարներ չի կային։ Երկու ձիերը կապուած էին շարժուն տունին թեւերուն։

(Շարունակելի)